Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 18 (273) | ГОД VII | БЕЛАСТОК 6 МАЯ 1962 | ЦАНА 60 ГР.

СЁННЯ І ЗАЎТРА

БЕЛАРУСКАГА ЧЫТАЛЬНІЦТВА

Чытальніцтва беларускай літаратуры ў вясковых бібліятэках Беласточчыны мае свае пачаткі ў першыя гады існавання прадмета роднай мовы ў школах — 1952/54 г. Невялікую колькасць беларускіх кніжак зарэгістравана ўжо ў 1955 г. Іх пакупка адбывалася хуткімі тэмпамі. У 1958 г. налічвалася 3.140 экз. і 3.896 яе пазычанняў. А ўжо ў апошнім квартале 1961 г. зарэгістравана ва ўсіх 57-мі бібліятэках 7.881 экземпляраў, 3.222 чытачы і 12.693 пазычанні.

З увагі на малыя традыцыі нашага школьніцтва да 1952 г. — запатрабаванні старэйшых пакаленняў на родную кніжку ніколі не мелі істотнага значэння. Хутчэй за ўсё абмяжоўваліся да спарадычных выпадкаў. І так, адзінай базай беларускага чытальніцтва з'яўляецца моладзь. Дакладней кажучы, тая моладзь, якая хаця 2—3 гады вучылася ў школе роднай мовы.

Сярэдні лік пазычанняў на 1 чытача за 1961 г. у Беластоцкім ваяводстве выражаны паказчыкам 14,00 і з'яўляецца найвышэйшым у краіне. Адносны паказчык у раздзеле беларускага кніжнага фонду прадстаўлены велічынёю 3,92 і датычыць найбольш «расчытаных» паветаў — Бельскага, Гайнаўскага і Беластоцкага.

Насоўваецца пытанне: як выглядае забеспячэнне чытача літаратурай, якая яго цікавіць? Лік кніжак на польскай мове прыпадаючых на 1 чытача за 1961 г. у тых паветах выражаны лічбай 5,3. Беларуская літаратура прадстаўлена паказчыкам 3,2, а руская — 4,3.

Сваёй папулярнасцю беларуская кніжка за 1961 г. у нямногім уступае польскай, а двойчы перавышае рускую. Лік пазычанняў, які прыпадае на 1 польскую кніжку, складае 1,93; беларускую — 1,53 і рускую — 0,84. Ва неўлічаным тут нават Сакольскім павеце паказчык пазычанняў беларускай літаратуры дасягае 1,01.

Прыведзеныя даныя і параўнанні сведчаць аб стабільнасці зацікаўлення родным друкаваным словам.

Параўноўваючы прапорцыі ліку чытачоў беларускай літаратуры ў адносінах да польскай, трэба браць пад увагу ў абодвух выпадках чытачоў ва ўзросце да 20-ці год жыцця, аб чым гаварылася на пачатку. Прымаючы сярэдні лік чытачоў такой катэгорыі польскай літаратуры, якой прыпадае на 1 вясковую бібліятэку, за 100% дык адносны лік чытачоў па беларускай літаратуры складае 16,96%. У паасобных паветах выглядае наступна: Бельск — 32,58%, Гайнаўка — 14,00; Беласток — 4,31%. (даныя за 1961 год).

(Працяг на стар. 3)

ЯЗЭП ПУШЧА

КУРЛЫ, КУРЛЫ

Ў маленстве чула я
Чароўны голас твой;
Лавіла жураўля
Увосень і вясной.

«Курлы, курлы, курлы,» —
Спяваў мой журавель,
А сокалы - арлы
Шукалі ўсё скалы.

І не знайшлі арлы
У нас скалы - гары.
«Курлы, курлы, курлы», —
Я чула на зары.

Лагодны спеў далін
Каціўся да крыніц;
Сачыўся сок з калін
Каб сэрцы напаіць.

Радзімая зямля,
У шуме гонкіх хвой
Ізноў пачула я
Чароўны голас твой!

Украінка з Бань Мазурскіх.
Фота: Ю. Рыбінскі

Пастулаты выбаршчыкаў будуць рэалізаваны

Гайнаўскі павет — гэта адзін з найбольш сельскагаспадарчых паветаў Беласточчыны. Нічога тады дзіўнага, што большая частка патрабаванняў людзей у перыяд мінулай выбарчай кампаніі адносілася да меліярацыі, электрыфікацыі вёскі, да рамонту дарог, пабудовы школ і пунктаў аховы здароўя. Было ўнесена звыш 200 пастулатаў і прапаноў.

Прэзідыум ПРН у Гайнаўцы, каб прыступіць да рэалізацыі ўнесеных пастулатаў, паклікала нараду кіраўнікоў, падпарадкаваных яму аддзелаў, а таксама старшынь камісій ПРН. На нарадзе аналізавана кожны пастулат, беручы пад увагу яго рэальнасць і мэтазгоднасць рэалізацыі. Зроблена таксама падзел пастулатаў і вызначана, хто і калі павінен заняцца іх рэалізацыяй.

(Працяг на стар. 4)

ЖЫВЕМ МЫ У АДНЫМ ВАЯВОДСТВЕ

На адным з апошніх пасяджэнняў Гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку, пры абмяркоўцы плана дзейнасці на другі квартал бягучага года было пастаноўлена навязаць супрацоўніцтва з Павятовым аддзелам Украінскага грамадска - культурнага таварыства ў Банях Мазурскіх на Галдапшчыне.

— Жывем жа мы ў адным ваяводстве, — гаварылі на сходзе члены праўлення, — і амаль нічога не ведаем аб жыцці, працы і дзейнасці як адных, так і другіх.

Нашыя таварыствы маюць перад сабой аднолькавыя задачы. І несумненна, пры навязанні бліжэйшага супрацоўніцтва, мы маглі б шмат скарыстаць, пераймаючы адны ў другіх вопыт дзейнасці.

Справа навязання кантакту з Павятовым праўленнем УГКТ у Банях Мазурскіх была даручана мне.

Бані Мазурскія сустрэлі мяне цёплымі праменнямі веснавога сонца і ўзбуранай рачулкай Галдапай, якая, выступіўшы з берагоў, возерам заліла сенажаці, што цягнуцца ад вясковых гарадоў аж пад самы лес, далёка за вёскай.

На вуліцы ў такі час даволі мнагалюдна. Жыхары Бань Мазурскіх украінскага паходжання ўсё ж такі выдзяляюцца ад іншых. Мужчыны смуглявыя і хоць шчуплай пабудовы, але высокія, стройныя з чорнымі як вугаль вачыма. На вуліцы чуваць пераважна украінскую мову. І гэта нічога дзіўнага, зважыўшы, што пераважная большасць жыхароў Бань — гэта украінцы.

Грамадзяніна Сцяпана Кантралевіча, старшыню Павятовага праўлення УГКТ, на жаль я не застаў. Ён выехаў у Вэнгажэва. Прыняў мяне намеснік старшыні — Мікола Блонскі. Гэта малады, энергічны чалавек. Ён з'яўляецца старшынёй мясцовай ГС.

— З беларусамі, — гаворыць Мікола Блонскі, — мне, тут на Галдапшчыне, даводзілася сустракацца неаднойчы. А вось аб дзейнасці вашага Беларускага таварыства, ды і наогул аб жыцці і працы беларусаў на Беласточчыне я амаль нічога не ведаю. Таксама і другія украінцы пражываючыя ў межах нашага ваяводства.

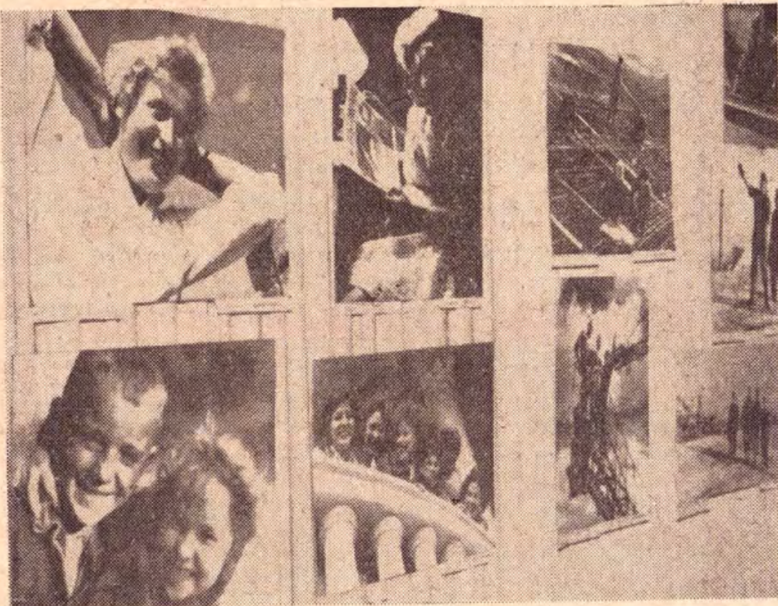
Мікола Блонскі, а таксама і сакратар Павятовага праўлення УГКТ — Іван Калач (з якім я потым пазнаёміўся), вельмі радасна ўспрынялі прапанову адносна супрацоўніцтва.

— Украінцы любяць і часта спяваюць беларускія песні, — кажа Іван Калач. — У рэпертуары нашага хору яны часта выконваюцца. Несумненна, што і беларусам падабаюцца нашыя песні. Дык чаму ж нам не сустракацца, чаму не паслухаць адны другіх? Жывем жа мы не за гарамі

— Ды не толькі песні, — дадае Мікола Блонскі. —

(Працяг на стар. 3)

«СЁННЯШНЯЯ ГРОДЗЕНШЧЫНА»

Фрагмент гродзенскай фотавыстаўкі, якая экспануецца ў Беластоцкім музеі, як вынік супрацоўніцтва паміж беластоцкімі і гродзенскімі журналістамі.

Фота: — Г Рагазінскі

Хмары смерці над Пацыфікам

Тыдзень таму назад недалёка ад маляўнічага вострава Каляд, што ляжыць у цэнтральнай частцы Пацыфіка, узарвалася першая з трыццаці ядзерных бомб, якія Злучаныя Штаты маюць «выпрабаваць» у час цяперашняй серыі атамных выбухаў. Згодна з планамі Вашынгтона, да канца мая ў гэтых раёнах штонекалькі дзён будзе паяўляцца грозная хмара, шчодра рассяваючы смяротныя прамені. Амерыканскі прадстаўнік Уайт адзначыў, што агульная сіла ўсіх запланаваных выбухаў складзе 60 мегатон. Ён падаў да агульнага ведама гэтую цыфру, каб (паводле ўласнага меркавання) супакойліва ўздзейнічаць на грамадскую думку народаў свету, якія былі ўжо паведамлены аб тым, што існуе магчымасць вытворчасці і выкарыстання адной бомбы ў 100 мегатон, г.зн. у 100 мільёнаў тон. Такім чынам словы Уайта мелі азначаць — не турбуйцеся залішне, таму што мы - амерыканцы — не будзем атручваць зямную атмасферу ў самай большай ступені. Мы ж людзі памяркоўныя.

У адказ на такія тлумачэнні можна толькі ўсміхнуцца, калі б тут не разыходзілася аб трагічную справу, аб выніку шалёнай гонкі ўзбраенняў у Злучаных Штатах. Аб маштабах гэтай гонкі можам меркаваць, калі параўнаем сілу выбуху першай кінутай амерыканцамі бомбы над Гірашымай з сілай бомб, якія зараз узрываюцца над Пацыфікам. Дык гэтая першая бомба мела сілу ў 5 тысяч кілаграматон; была мікраскапічнай капелькай у параўнанні з цяперашнімі бомбамі. А ўявіце толькі, што ў Гірашыме смерць забрала 180 тысяч людзей. Тады ўзнікае пытанне — які ж метад кіруе сённяшнім шаленствам палітыкаў і кіраўнікоў ЗША? Якія ж у іх аргументы ў абарону сваіх смяротных планаў, калі ў той жа самы час афіцыяльна прызнаюць, што атамныя выпрабаванні ў атмасферы ўскладняюць міжнародную сітуацыю?

Па-першае, гавораць яны, Злучаныя Штаты павінны былі пачаць выпрабаванні, таму што Савецкі Саюз не выражае згоды на амерыканскія прапановы ў справе «кантролю забароны ядзерных выпрабаванняў».

Па-другое, Злучаныя Штаты мусілі паказаць сваю сілу, каб ніхто — таксама і сярод саюзнікаў — не падумаў, што яны баяцца камуністаў.

Цікава хаця і двудушна гэтую логіку аб'ясняе Нью-Йорк Таймс у дзень першага выбуху бомбы ля вострава Каляд: «З цяжкім сэрцам глядзяць Злучаныя Штаты на справу выпрабаванняў, аднак кіруе намі сведамасць, што мусім узяць на сябе лёс абароны свабоднага свету і будучыні чалавецтва.»

Якая ж тут бязмежная двудушнасць! «Абаронцы свабоды і будучыні чалавецтва» вядуць паслядоўна гэтае чалавецтва на край згубы і адначасова па гэтай самай прычыне нясуць у сэрцах гордасць. На шчасце мала на свеце такіх наіўных, якія б паверылі пустым амерыканскім заяўленням. На шчасце людзі ведаюць факты, якія абвяргаюць амерыканскія аргументы. Прыпомнім толькі, што Савецкі Саюз пры кожнай аказіі выражаў гатоўнасць спыніць ядзерныя выпрабаванні, а нават знішчыць запасы атамных і вадародных бомб пры адной умове: Злучаныя Штаты неадкладна зробяць тое самае. А закід, што СССР не выражае згоды на заходнія прапановы кантролю, з'яўляецца казкай для наіўных. Вядома, урэшце, якія мэты крыюць у сабе праекты высылання інспекцыйных груп на месца ўяўнага выбуху. Разыходзіцца тут аб грубы шпіянаж, які даў бы магчымасць пазнаёміца амерыканцам з савецкім абаронным патэнцыялам. На такі «кантроль» ніхто разумны не мог згадзіцца, і таму Савецкі Саюз не згаджаецца. Аднак гэта не доказ, што СССР супрацьпастаўляецца ўсялякаму кантролю, як аб гэтым гавораць ЗША. Савецкі Саюз — старонік самага поўнага выкарыстання ўсіх дагэтуль даступных тэхнічных сродкаў выяўлення ядзерных выпрабаванняў. Праведзеныя дагэтуль міжнародныя канферэнцыі вучоных, а ў іх ліку таксама і амерыканскія, згодны ў тым, што гэта самыя надзейныя сродкі.

Дык аб што Злучаным Штатам разыходзіцца?

Аналіз фактаў выразна паказвае, што шукалі яны выключна прычыны, якая абумовіла б неабходнасць новых выпрабаванняў у зямной атмасферы. Сёння для ЗША ужо ўсёроўна ці хтосьці лічыць гэтыя прычыны ўважлівымі ці не. Сёння самай важнай справай з'яўляецца дэманстрацыя сілы, якая, завастраючы міжнародную сітуацыю, атручвае атмасферу ў даслоўным сэнсе і аддаляе магчымасці падпісання пагаднення аб забароне гэтай смяротнай гульні.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Усеагульная забастоўка лясных рабочых у Белавежскай пушчы

2)

Крызіс у лясной прамысловасці і ў сельскай гаспадарцы прычыніўся да зніжэння матэрыяльнага ўзроўню жыцця, да абвастрэння грамадскіх і палітычных супярэчнасцей пушчанскага грамадства. Адрознівалася яно сацыяльным і нацыянальным складам у параўнанні з іншымі мясцовасцямі Заходняй Беларусі. Самай вялікай праслойкай быў пралетарыят лясной прамысловасці (г.зн. лясныя рабочыя, рабочыя лесапільных заводаў, смалакурні, тэрпентынавых заводаў, фабрык драўнянага спірту, Праўлення лясных вузкакалейных жалезных дарог і т.д.). Характар і аб'ём тэмы працы дазваляе на бліжэйшае абмеркаванне становішча толькі лясных рабочых, якія паходзілі з мясцовых дробных і сярэдняземельных гаспадарстваў, а таксама з рабочага элемента, наплываючага з цэнтральнай і паўднёва-ўсходняй Польшчы.

Розніца з увагі на характар выконваемай працы выдзяляла сярод лясных рабочых: дрывасекаў, якія зразалі і апрацоўвалі дрэва, вазакаў, грузчыкаў, плытагонаў і г.д., а розніца ў памерах і крыніцах даходаў дзяліла іх на: беззямельных рабочых, рабочых, якія мелі дробныя гаспадаркі і сезонных рабочых.

Рабочыя, якія не мелі зямлі, жылі выключна з нізкай зарплаты дрывасекаў. Пераважна жылі ў лясных рабочых цэнтрах. як: Чарлёнка, Буды, Новы Гданск, Пашуцкія Буды, Грудкі, Тапіла, часткова ў Гайнаўцы і Белавежы, а таксама ў раскіданых па пушчы бараках. У 95% былі гэта палякі. Агульная колькасць рабочых гэтай катэгорыі сягала звыш 2 тысяч.

Рабочыя, якія мелі свае гаспадаркі (0,5—5 га), раздабывалі сродкі да жыцця працай пры высяканні, вывозцы і сплаўцы лесу, а з сельскай гаспадаркі чэрпалі толькі дадатковыя даходы. Малыя гаспадарствы, дрэнная, пясчаная зямля, высокія падаткі і задоўжанасці, немагчымасць існавання без продажу рабочай сілы, нізкі ўзровень жыцця — вось аб'ектыўныя ўмовы, якія пераўтваралі гэтую частку людзей у своеасаблівы паўпралетарыят.

Тыповымі цэнтрамі рабочых гэтай катэгорыі былі Тэрэмскі, Пагарэльцы, вёска Буды, Навасады, Белавежа, Нараўка, Масева I і II, Скупава, Альхоўка, Пеняскі, Белая, Дабрывода і іншыя. Колькасць гэтых рабочых сягала 3,5 тыс.

Урэшце да трэцяй катэгорыі лясных рабочых адносіліся сяляне, якія мелі 5—8 га зямлі. Асноўнай крыніцай іх утрымання была сельская гаспадарка, а найчасцей працай пры вывазцы дрэва зараблялі на пакрыццё падаткаў.

У час забастоўкі гэтыя рабочыя былі найчасцей штрэйкбрэхерамі. Працавала іх у лесе каля 1,5 тыс. Рабочыя другой і трэцяй катэгорыі пераважна былі беларусамі.

Лясныя рабочыя адзначаліся слабай арганізацыяй у прафсаюзным руху, а таксама малой грамадска - палітычнай актыўнасцю.

Праслойку ўласнікаў, якія выкарыстоўвалі чужую працу, прадстаўлялі праваслаўныя і каталіцкія духоўныя, надляснічы і ляснічы, крамнік і сялянскі эксплуататар, гандляр дрэвам і арандатар смалакурні, тэрпентынавага завода. Асабліва заможна жылі надляснічыя і часткова ляснічыя, якія побач дзяржаўнай зарплаты цягнулі прыбыткі з сваіх гаспадарак (5—7 га), на якіх працавалі парабкі і танная рабочая сіла ляснога пралетарыяту. Павялічвалі свае даходы таксама з паляўніцтва, хабару, нелегальнага гандлю дрэвам, з абкрадвання рабочых. Працаўнікі лясной адміністрацыі, гмін, пошты і г. д., пераважна польскай нацыянальнасці, былі ў добрых матэрыяльных умовах. Спецыяльна выдзяляліся сярод іх працаўнікі дзяржаўнай і тайнай паліцыі.

Вынікі крызісу найбольш адчулі лясныя рабочыя. Зніжэнне зарплаты прадаўжаецца і ў 1931/32 г., зніжаецца яна да 60%, так што рабочыя не маглі зарабіць пры акорднай працы нават 2 зл. за 10 гадзін працы. З наступленнем эксплуатацыйнага сезону ў 1932 г. дзённая зарплата сягала 80 грошы, а жанчынам і дзяцям яшчэ менш. Толькі «прывілеяваная» дзённая зарплата сягала 1.80 зл. Апраўдваючыся фінансавым дэфіцытам Дырэкцыя плаціла рабочым не толькі ў грашовай форме, але таксама і натурай, г. зн. у форме харчовых прадуктаў. Рабочыя бралі гэтыя прадукты ў прыватных крамах, паказваючы квіток выдадзены надляснічствам. Трацілі яны на гэтакіх квітках звыш 20% намінальнай вартасці сваіх заработкаў, таму што тухлая каша і мука, гнілыя селядцы, ці нясвежае мяса, якія яны бралі, ацэньваліся паводле прэйскуранта цэн прадуктаў першага гатунку. Аднак голад прымушаў рабочых браць гэтыя паўпрацэнтныя прадукты. Але габ атрымаць

(Працяг на стар. 3)

БЕЛЫЯ НЕГРЫ

БАРЫС НІКІЦЮК

БАРОН фон ГОЛЬДАРЫНГ

МОНІКА

ПЕРАКЛАЎ Хведар Асіміч

Неўзабаве аддзел 1—Ц апынуўся ў Францыі і затрымаўся ў маленькім правінцыянальным горадзе. Тут Бертгольд паклікаў Генрыха і сказаў:

— Нам давядзецца на нейкі час развітацца. Сёння ночцу прыйшоў загад адкамандзіраваць мяне ў распараджэнне Гімлера. Я яшчэ не ведаю, што буду рабіць, але ва ўсялякім выпадку сюды не вярнуся, Вельмі праўдападобна, што я застануся ў Берліне.

На твары Генрыха адбіўся шчыры жаль і нават разгубленасць. Ад'езд оберста ўскладняў яго становішча.

Бертольд сказаў яшчэ, што ён не забыў пра Генрыха і паклапаціўся, каб пераводзілі яго ў надзейнае месца, бо магчыма корпус будзе расфарміраваны.

— Мой стары сябра генерал Еверс камандуе тут, у Францыі, дывізіяй, — сказаў оберст. — Дарэчы, ён таксама ведаў тваёго бацьку. Сёння раніцай я гаварыў з ім па тэлефону, і ён згадзіўся ўзяць цябе ў свой штаб, таксама афіцэрам па спецыяльных даручэннях. Табе трэба заўтра быць у штабе генерала Еверса.

— А дзе мне гэтага генерала шукаць?

— Дывізія Еверса размешчана ў розных населеных пунктах для аховы ваенных аб'ектаў, а штаб яе месціцца ў Сан - Рэмі. Гэта невялікі курорт на поўдні.

На другі дзень Генрых быў у Сан-Рэмі. Не давялося яму доўга шукаць штаба. На першае яго пытанне яму адказалі, што генерал Еверс жыве ў віле «Айстра», а штаб дывізіі знаходзіцца ў атэлі «Еўропа».

За пяць хвілін Генрых ужо быў у ад'ютанта камандзіра дывізіі гаўптмана Лютца.

— Вельмі рады, што вы прыехалі, барон! — сказаў на прывітанне Лютц і, усміхнуўшыся, дадаў: — Вымушаны прызнацца, што цешуся з чыста эгаістычных меркаванняў. Спраў шмат, а я выконваў і вашы абавязкі. Спадзяюся, што будзем працаваць дружна.

— Я не маю ніякіх сумненняў у гэтым, гер гаўптман!

— Вось і добра! А зараз я пакажу вам вашу кватэру.

Яна была насупраць «Еўропы», у атэлі «Тэмпль» і выглядала камфартабельна. Генрых падзякаваў Лютцу за турботы і запрасіў яго на вячэру.

За паўгадзіны Генрых увайшоў да зацішнага рэстарана атэля «Тэмпль». Ён бўў зусім парожні. Толькі каля велізарнага буфета стаяла нейкая прыгожая жанчына. «Хіба гаспадыня!» мільганула ў галаве Генрыха. Раптам яго ўвагу прыцягнула не яна. Генрых уважліва прыглядаўся да дзяўчыны, што стаяла насупраць жанчыны і жыва аб чымсьці з ёю гутарыла. Нешта большае чым прыгажосць было на яе твары і ўсёй стройнай постаці.

Пакланіўшыся абедзвюм, Генрых звярнуўся да старэйшай.

— Мадам гутарыць па-нямецку?

— Крыху.

— Я ваш новы пастаялец і, на вялікі жаль, ані слова не разумею па-французску.

— Вы напэўна, барон Гольдрынг? Месье Лютц папярэджваў.

— Дзяўчына глядзела недзе міма Генрыха. Яе

(Працяг са стар. 1)

Сёння і заўтра беларускага чытальніцтва

Аналіз, менавіта, беларускага чытальніцтва не даў бы больш аб'ектыўнага ўражання, калі б мы забыліся тут на важную ролю бібліятэк у забеспячэнні патрэб чытачоў, якія ў сваёй асноўнай масе выводзяцца з вучнёўскага асяроддзя. Агульны іх кніжны фонд перавышае ў два з лішнім разоў грамадскі фонд. На жаль, адсутнасць адносных зборных статыстык не дазваляе заняцца гэтым пытаннем.

Хто цікавіцца беларускай кніжкай? Зразумела, што тая асоба, якая дастаткова ведае гэту мову. А затым, найбольш «расчытаны» элемент. Словы «расчытаны», «зацікаўлены» абазначаюць таксама цікавасць да адзінага часопіса «Ніва» і «адзіных» беларускіх календароў. І хаця гэта цікавасць каштуе некаторыя сумы, але ўсё ж яна акрэслівае ў даволі прыблізных маштабах перспектывы разбудовы чытачоўскай базы нашата чытальніцтва. (Актуальна «Нівы» разыходзіцца каля 4.500 экз. і ў сярэднім столькі ж календароў). Выдавецтвы гэтыя маюць ужо амаль сямігадовую традыцыю.

* ✲ *

Асабліва многа застаецца зрабіць для зацікаўлення беларускай кніжкай у Беластоцкім і Гайнаўскім паветах, якім тэмп накідае Бельскі павет.

Улічыўшы факт добрай яе папулярнасці даходзім да вываду, што далейшае пашырэнне чытачоўскай базы на цяперашнім этапе развіцця ў пераважнай большасці залежыць ад тэмпаў росту пакупак беларускай літаратуры.

САКРАТ ЯНОВІЧ

«БЕЛАСТОЦКІ ГАДАВІК»

У кнігарнях Беластока з'явіўся другі том «Беластоцкага гадавіка», які выдаецца Беластоцкім музеем, Комплекснай яцвяскай экспедыцыяй і Беластоцкім аддзелам Польскага гістарычнага таварыства. Гэтае незвычайна багатае выданне прыносіць нам рад прац, тэматычна звязаных з гісторыяй Падляшша.

Цяжка ў гэтай кароткай заметцы гаварыць аб усіх працах. Дык звярну ўвагу толькі на больш значныя. Беларускага чытача мусіць найбольш зацікавіць праца М. Леха, дзе абмяркоўваецца ўдзел Войск Вялікага Княжаства Літоўскага ў барацьбе супраць сялянскіх хваляванняў на Беларусі ў XVIII ст. Я. Глінка піша аб абаронным замку ў Беластоку на пераломе XVI і XVII ст. ст. Адзначу таксама публікацыю С. Калябінскага, які паказвае нам пачаткі рабочага руху ў беластоцкай прамысловай акрузе ў 1870—1887 гг. З цікавасцю чытаецца аб кантактах Драгічына над Бугам з Ноўгарадам Вялікім. Аб іх піша Крыстына Мусяновіч. Наогул, «Беластоцкі гадавік» заключае ў сабе вельмі разнастайную тэматыку. Тут і пытанні археалогіі, і гандлю, і антрапалогіі... Кожная з дзялянак навукі мае аказію штосьці сказаць аб мінулым нашага рэгіёну.

Гэтае выданне, несумненна, надзвычай каштоўнае. Яго выключна руплівае афармленне, шмат дакументальных фатаграфій, дыяграм і рэпрадукцый — гэта знешнія прыкметы высокай вартасці «Беластоцкага гадавіка». А ўжо непасрэднае азнаямленне з яго зместам дазволіць пераканацца аб багацці прадстаўленых тут ведаў, якія праліваюць свет на цікавае мінулае Беласточчыны.

М. Канапацкі

З КОНКУРСУ НАРОДНАЙ ВЫШЫЎКІ

Дыван П. Сохар з Беластока

Фота: Г. Рагазінскі

БЕЛЫЯ НЕГРЫ

(Працяг са стар. 2)

патрэбныя квіты, трэба было патраціць 3 дні, чакаючы на ляснічага. Нават месяцамі не адбіраліся працы і зацягвалася выплата грошай.

Безрабоціца, галеча і голад павялічвалі цяжкія жыллёвыя ўмовы. Сялянскія хаты, крытыя звычайна саломаю, старыя і цесныя патрабавалі рамонту або перабудовы. У антыгігіенічных, вільготных, цёмных, цесных, халодных і затхлых зямлянках жыла большая частка беззямельных лясных рабочых.

«Ідуць гады, а яны жывуць са сваімі сем'ямі ў гэтых затхлых ужо зямлянках. Дах працякае, у сценах дзіркі, на падлозе вада, вільгаць і задушлівыя пахі ў хаце. У гэтым ёсць нешта жахлівае, калі ўбачыш гэтыя норы, горшыя ад хлявоў, у якіх жывуць людзі па 10—12 чалавек у адной зямлянцы, маючай каля 5 м даўжыні і 4 м шырыні. Калі ідзе дождж і працякае вада, людзі бегаюць з кутка ў куток, каб не прамокнуць. Побач зямлянкі сцяна, за якою стаяць коні, якімі возяць дрэва, або худая карова, адзіная карміліца дзяцей. Проста нельга гэтага апісаць. Гэта трэба ўбачыць», — пісаў «Работнік».

Зямлянкі знаходзіліся ў раёне Буд, Тапіла, Чарлёнкі, Гайнаўкі, Нязнанага Бору, Новага Гданска, Пашуцкіх Буд, Плясева, Аленгорца. Было іх каля 150. Нягледзячы на тое, што зямлянкі былі ў страшэнным выглядзе, Дырэкцыя не толькі не дапамагла ў рамонце, але забараніла пад пагрозай праводзіць яго. Хацела прымусіць пакінуць лес асабліва тую частку рабочых, якая адкрыта гаварыла аб існуючых умовах працы і платы, і прымусіць іншых да паслухмянасці. Здараліся нават выпадкі выдалення рабочых з уласных хат, напрыклад, у Новым Гданску і Будах. Між іншым рабочага Сіткевіча ў Будах выдалілі з памяшкання не звярнуўшы страт паміма таго, што ён рэгулярна аплачваў для Дырэкцыі за арэнду пляца.

У Чарлёнцы 5-асабовая сям'я жыла ў яме, якая раней была бульбасховішчам, а каровы ляснічага Копця займалі выгадны і асобны памяшкальны будынак.

Частыя былі выпадкі нахабных адносін надляснічых, ляснічых і леснікоў да рабочых. Надляснічы ў Чоле — Гуслаўскі без ніякай прычыны біў пугаю працуючых у лесе рабочых, разганяў чакаючых на зарплату перад надляснiцтвам. Неаднойчы рабочыя па адным супрацьстаўляліся выбрыкам адміністрацыі, але за кожным разам былі сурова ўціхаміраны пры дапамозе паліцыі, судоў і адміністрацыйных улад.

Пушчанскія людзі жылі «...як дзікуны, якія не ведаюць цывілізацыі». «Здалёк ад чыгункі, ад людскіх пасёлкаў, ад цэнтраў культуры, ад школ, доктара, ці аптэкі жывуць лясныя рабочыя», — пісала пэпээсаўская газета. Сярод іх панавала непісьменнасць. Зацікаўленасць да кнігі ці газеты лічылася падазронай і не толькі з боку паліцыі, але і з боку надляснічых і ляснічых. Надляснічы ў Звярынцу-Война папярэджваў рабочага перад непрыемнасцямі ў выпадку, калі не спаліць сваёй бібліятэкі мастацкай літаратуры.

У перыяд крызісу працэс агранічвання і ліквідацыі элементарных правоў і дэмакратычных свабод яскрава быў наглядныімі на гэтай тэрыторыі.

Трапна акрэсліў «Работнік» у 1932 годзе што, калі хто-небудзь наведае тэрыторыю Белавежскай пушчы, ён убачыць пекла чалавечага жыцця, пекла белых пушчанскіх неграў.

ЖЫВЕМ У АДНЫМ ВАЯВОДСТВЕ

(Працяг са стар. 1)

Ці ж не цікава было б пагутарыць актывістам нашых таварыстваў і падзяліцца вопытам у сваёй дзейнасці. Такі абмен вопытам можна было б пашырыць і ў гаспадарчай галіне. Большасць украінцаў Галдапшчыны — гэта земляробы. Некаторыя з іх у апошні час вярнуліся на сваю бацькаўшчыну ў Люблінскім і Жэшаўскім ваяводствах. Але пераважная большасць засталася тут назаўсёды. Яны моцна ўраслі ў Галдапскую глебу і чуюцца тут сапраўднымі гаспадарамі. А трэба сказаць, што нашыя украінцы бываюць добрымі гаспадарамі. Паколькі мне вядома, дык асноўная большасць беларусаў — гэта таксама земляробы з дзеда прадзеда. Дык ізноў, чаму ж нам не паглядзець на працу адны ў другіх, чаму ж не пераняць карыснае?

У заключэнні нашай гутаркі мы пастанавілі, што ў першую чаргу група нашых самадзейнікаў і актыву Гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку наведае украінцаў у Банях Мазурскіх. Адбудзецца гэта ў маі або чэрвені. А пасля прыедуць да нас украінцы. Несумненна, што такая непасрэдная сувязь і супрацоўніцтва выйдзе нам на карысць.

* ✲ *

Украінскае таварыства на Галдапшчыне мае немалыя дасягненні ў развіцці культурнай дзейнасці. Пры Павятовым праўленні ў Банях Мазурскіх існуе 23-асабовы мужчынскі хор. Ёсць і жаночая група хору.

Пры украінскай пачатковай школе ў Банях існуе гурток мандалiністаў.

Украінскія самадзейнікі, так сказаць, абслугоўваюць усялякія гадавіны і ўрачыстасці не толькі ў Банях Мазурскіх, але і ў павеце.

Рух мастацкай самадзейнасці нядрэнна развіваецца і ў гуртках таварыства. Вельмі актыўныя драмгурткі ў Лісах і Врублях.

Найбольш аднак урачыста украінцы з Бань Мазурскіх адзначаюць гадавіны нараджэння і смерці Тараса Шаўчэнкі. Менавіта такая ўрачыстасць, прысвечаная 101 гадавіне з дня смерці Тараса Шаўчэнкі, адбылася 25 сакавіка ў Банях. Абшырная зала кіно не змагла памясціць прысутных. Украінцы шануюць памяць аб сваім вялікім песняры.

В. БАРШЧЭЎСКІ

твар, такі жывы хвіліну таму, стаў застыўшым і непрыветлівым.

— Я хацеў бы, мадам, замовіць вячэру на дзве асобы, на дзевяць гадзін.

— Калі ласка! — згадзілася гаспадыня. — Вячэру падрыхтаваць у асобным кабінеце?

— Так! А цяпер я прасіў бы вас прыслаць мне ў пакой пляшку бардо.

Генрых палажыў на стойку грошы.

— Рэшты не трэба, — сказаў ён нядбайна і, узяўшы прэйскурант, пачаў яго глядзець.

— Лютц сказаў, што гэты барон вельмі багаты! — пачуў ён, як сказала да дзяўчыны гаспадыня.

— Бо ўспеў награбіць, — злосна адказала тая.

— Трымай язык, Моніка!

— Ён стаіць, як цяля, і нічога не разумее.

— Занясі яму бардо, — загадала мадам.

Генрых, хаваючы ўсмешку, палажыў на стол прэйскурант і пайшоў да сябе.

Неўзабаве Моніка прынесла бардо. Паставіўшы пляшку на стале, яна моўчкі накіравалася да дзвярэй.

— Адну хвілінку, мадэмуазэль!

Моніка спынілася ля самых дзвярэй і чакала.

— Вы размаўляеце па-нямецку? — спытаў Генрых.

— Размаўляю, але вельмі рэдка, бо не люблю ані мовы, ані... — дзяўчына змоўкла.

40

— ...ані саміх немцаў? — закончыў за яе Генрых. Моніка маўчала.

— А вы адважная! І ўсё ж я не раю гаварыць такіх рэчаў нямецкім афіцэрам.

— Кожны можа мець свой густ. Мне, напрыклад, больш падабаецца руская мова!

— Я прыбыў з усходняга фронта і меў нагоду яе чуць. І магу вас запэўніць, што рускія жанчыны не гавораць нямецкім афіцэрам такіх рэчаў, як вы.

— Яны маўчаць?

— Не, яны страляюць! — адказаў па-французку Генрых.

Вочы Монікі шырока адчыніліся. Нейкую хвіліну яна збянтэжана ўзіралася ў Генрыха, потым паварушыла губамі, быццам хацела нешта сказаць, але ўвайшоў дзяншчык, і дзяўчына пашла.

Роўна ў дзевяць Генрых быў у кабінеце Лютца. Той яшчэ працаваў.

— Гер гаўптман! Няўжо столькі працы? Дык ужо дзевяць.

— Я чакаў вас і, каб не сядзець дарма, сёе-тое рыхтаваў на заўтра, — вытлумачыў Лютц, закрываючы папкі з паперамі. — А як вы ўладзіліся, барон?

— Нядрэнна. Ужо пазнаёміўся з гаспадыняй і яе дачкою.

41

— І Моніка нагаварыла вам прыкрых рэчаў?

— Крыху было, але мне здаецца, што мы з ёю дагаворымся.

— Вось як! — шчыра здзівіўся Лютц. — Ну, калі вам пашчасліўіцца наладзіць сувязі з Монікай, вам будуць зайздросціць усе афіцэры і будуць лічыць вас вялікім дыпламатам.

Неўзабаве яны сядзелі ў зацішным кабінеце і вячэралі.

— Дык працы будзе шмат, кажаце? — спытаў Генрых, наліваючы чаркі.

— Бачыце, пасля нашага паражэння пад Масквой французы паднялі галовы. З'явіліся так званыя макі.

— Я спадзяваўся, што адпачну пасля ўсходняга фронта, а тут, як кажуць рускія, трапіў з вогнішча ды ў полымя.

Гаўптман пачаў дакладна расказваць пра нядаўнюю аперацыю супроць партызан.

А тым часам, пакуль Гольдрынг і Лютц вячэралі, Моніка імчала веласіпедам у невялічкую вёску Пантэмафрэ, дзе стаяла электрастанцыя, што дастаўляла электраэнергію цэлай аколіцы.

— Мне трэба бачыць Францсуа, — звярнулася яна да знаёмага слесара.

(Працяг на стар. 4)

42

ПАСТУЛАТЫ ВЫБАРШЧЫКАЎ БУДУЦЬ РЭАЛІЗАВАНЫ

(Працяг са стар.1)

Прэзідыум ПРН узяло пад увагу фінансавыя і матэрыяльныя сродкі, а таксама ініцыятыву людзей. Аналіз пастулатаў дазволіў устанавіць, якія пастулаты будзе выконваць ГРН, якія павятовыя ўлады, а якія ваяводскія

Дзякуючы ўласціваму падыходу адміністрацыйных улад найбольш важныя патрабаванні людзей ужо з'яўляюцца выкананымі. Шмат выконваецца. Апошнія ўзята пад увагу ў прынятым гаспадарчым плане на 1961 — 65 гады.

Да гэтае пары рэалізавана ўжо звыш 30 пастулатаў і прапаноў выбаршчыкаў. Між іншым, у Нараўцы была адкрыта аптэка, у Белавежы закончылі будову грамадскай лазні, а пункт аховы здароўя ў Кляшчэлях атрымаў лекара. У Гайнаўцы быў адкрыты рыбны магазін, пункт продажу і рамонту радыёпрыёмнікаў. Пачата будова мосціка на чыгунцы. Ва ўсім павеце грамадскім чынам адрамантавана шмат дарог. Змеліяравана шмат лугоў і паш.

Гэта нешматлікія прыклады. Ёсць перакананне, што на працягу некалькіх бліжэйшых год большасць пастулатаў будзе рэалізавана, таму што ў бягучым годзе плануецца выканаць іх 50. Ужо хутка пачнецца будова пачатковых школ у вёсках Палічна і Арэшкава, а таксама і ў Гайнаўцы. 38 вёсак будуць электрыфікаваны. На меліярацыю лугоў і паш у гэтым годзе пойдзе звыш 12 мільёнаў злотых. У наступных гадах будуць пабудаваны пункты аховы здароўя ў Кляшчэлях і Чыжах. Гайнаўка атрымае новы дыспансер (пшыходня) і дзіцячыя яслі. Акрамя таго ў горадзе прадугледжана пабудова водаправода і разбудова водна - каналізацыйнай сеткі. У 1962 — 65 гадах на меліярацыю прызначаецца 54 мільёны злотых. Гэта дазволіць змеліяраваць 5 тысяч лугоў і паш у павеце. Пабудуецца 10 пачатковых школ, некалькі агранамовак і грамадскія крамы ў некаторых вёсках павета.

Вялікую дапамогу ў рэалізацыі пастулатаў выбаршчыкаў аказваюць грамадзяне нашага павета. У мінулым годзе, напрыклад, пры дапамозе грамадскага чыну пабудавана 11 км дарог. Вартасць гэтага чыну вынесла 5 мільёнаў злотых. У бягучым годзе плануецца далейшы ўзрост грамадскіх чынаў, вартасць якіх — 10 мільёнаў злотых. У перыяд бягучай пяцігодкі вартасць чынаў разлічваецца на 50 мільёнаў злотых.

Акрамя пабудовы крам, святліц, раміз на вёсцы трэба асаблівую ўвагу звярнуць на дарожныя чыны.

Па-першае, таму, што наш павет адносна дарог асабліва занядбаны. 55% усіх дарог у павеце мае т.зв. «радзімую» маставую, не заўсёды прыдатную да эксплуатацыі. У час вясенніх і асенніх разводдзяў большасць вёсак адрэзана «ад свету».

Па-другое, таму, што рэалізацыя дарожных чынаў увайшла ў традыцыю гайнаўскай вёскі. У гэтым напрамку ГРН маюць багаты вопыт. Нічога тады дзіўнага, што апрацаваная і зацверджаная праграма развіцця грамад на 1961—1965 гады прадугледжвае на адрэзку рэалізацыі грамадскіх чынаў перад усім будову і рамонт мясцовых дарог.

Рэалізаванне ўсіх пастулатаў на працягу некалькіх год будзе мець вялікі ўплыў на паляпшэнне гаспадарчай сітуацыі, а таксама на ўзрост дабрабыту грамадства нашага павета.

УЛАДЗІМІР САЦ
Гайнаўка

КАМУ 500 ГЕКТАРАЎ?

Грамадская рада нарадовая ў Фальварках Тыльвіцкіх — невялікая. Да яе належыць усяго толькі 8 вёсак. І гаспадаркі тут у асноўным невялікія. Большасць малазямельных сялян. Затое зямля тут ураджайная. Напрыклад, у Патоцы, Тапалянах ці Фальварках амаль усюды можаш сеяць пшаніцу ці садзіць буракі. Здавалася б, што пры такіх умовах нельга дазволіць, каб нават маленькі кусочак зямлі марнаваўся. Аднак не тут то было. Гаспадары фальварскай грамады дазваляюць сабе некалькі ўжо год трымаць аблагом каля 500 гектараў ураджайнай зямлі.

У Фальварках Тыльвіцкіх існуе Грамадскі камітэт ПАРП. На пасяджэннях камітэта таварышы неаднойчы абмяркоўвалі справу гаспадарчага развіцця сваёй аколіцы і выкарыстання мясцовых рэсурсаў. Але ніхто з іх ніяк не можа прыкмеціць 500 гектараў нявыкарыстанай, дабраякаснай зямлі.

— Загаспадараваць гэтую зямлю, — кажа сакратар КГ ПАРП Уладзіслаў Падарван, — вядома, справа была б някепская. Але як гэта зрабіць, калі людзі не хочуць? Яны ж і так карыстаюцца ёю. Пасуць авечак, кароў, а некаторыя нават араць цішком па кусочку.

У вёсках грамады Фальваркі Тыльвіцкія існуюць тры сельскагаспадарчыя гурткі. Напрыклад, гурток у Гозьнай даволі шпарка развіваецца. Нядаўна гуртkоўцы з Гозьнай купілі трактар і камплект сельгасмашын. Яны і далей намераны купляць сельгасмашыны, каб поўнасцю механізаваць апрацоўку зямлі.

Непадалёку Гозьнай знаходзіцца вёска Патока. Цікавая гэтая вёска. Цікавая не дасягненнямі ў сельгасвытворчасці (хоць ураджайнасць глебы дазваляла б на гэта), але тым, што амаль палова жыхароў яе пакінула свае гаспадаркі і выехала да працы ў Беласток.

Гаспадаркі гэтых людзей гадамі ляжаць аблогам, а калі нейкая частка і загаспадароўваецца, дык на «дзіка». Ці ж гуртkоўцы з Гозьнай не маглі б заапекавацца гэтай бяспанскай зямлёй?

Аднак ніхто аб такіх магчымасцях тут не думае. Пярвічная партыйная арганізацыя ў Гозьнай, якая лічыцца адной з актыўнейшых у грамадзе — таксама не.

Больш - менш так выглядае сітуацыя і ў другіх вёсках грамады. І таму 500 гектараў ураджайнай зямлі ўсё яшчэ ляжыць аблогам. (вб)

Бярозы ды сосны

Беласточчына мае слаўную ва ўсім свеце Белавежскую пушчу і яшчэ некаторыя меншыя лясныя масівы. Але лесу і так не маем замнога. Таму кожную акцыю пасадкі лесу на няўгоддзях трэба вітаць сардэчна і прымаць з адкрытымі рукамі.

У Сямяціцкім павеце некалькі тысяч гектараў аблогаў, якія падыходзяць толькі для пасадкі лесу.

І пасадка лесу тут ужо пачалася. На 500 гектарах у канцы мая будзе пасаджаны лес, так інфармуе нас Аддзел сельскай гаспадаркі і лясніцтва Прэз. ПРН Сямяцічы. 500 гектараў. Гэта больш-менш 1/10 усіх няўгоддзяў у павеце. З гэтага вывад, што прыдаўся б хутчэйшы тэмп пасадкі лесу на няўгоддзях.

200 га (з гэтых 500) будуць залесены на кошт надлясніцтваў, **100 га** на кошт дзяржавы (Аддзел сельскай гаспадаркі і лясніцтва) і **200 га** — сялянамі на «РЗ» і «ПЗ».

На вялікім куску, бо **70 га**, будзе пасаджаны лес на палях вёскі **Такары**. Пасадка закончыцца да 10 мая. Кошт да **140 тыс. зл.** Пасадка праводзіцца на кошт надлясніцтва ў Нурцы, але і мясцовыя людзі не застаюцца з боку гэтай карыснай акцыі. Грамадскі чын жыве.

Грамадскім чынам правядуць пасадку на сваіх палях жыхары горада Сямяцічы на плошчы **20 га** няўгоддзяў.

Садзіцца сасну і бярозу.

*

У 1961 годзе на недзяржаўных грунтах пасаджана лес на плошчы **3.360 га**. **739 га** залесена на кошт дзяржавы і **2921 га** коштам саміх гаспадароў.

Пасаджана **66 581 тыс.** штук дрэў: сасны — **65995 тыс.**, бярозы — **180 тыс.**, яліны **113 тыс.** дуба — **285 тыс.** і іншых **8 тысяч.**

На дзяржаўных грунтах пасаджана лес на плошчы **7 300 га** (пераважна на вырубах).

вл.

У Дзянісках будзе школа

Дзяніскі — вёска вялікая. Налічваецца тут звыш 200 гаспадароў. І дзяцей у Дзянісках нямала. Але школа тут вельмі маленькая. Змяшчаецца яна ў старэнькай ды вельмі цеснай хатцы.

Жыхары Дзяніскаў, беручы пад увагу вялікую патрэбу пабудовы школы (да бліжэйшай сямікласнай школы ў Плёсках 5 кіламетраў, паспрабуй дайсці туды дзецям у зімовую завейку), выбралі камітэт пабудовы школы.

Камітэт у хуткім часе сабраў звыш 30 000 злотых. Ёсць у Дзянісках спаленая абора па былой спулдзельні прадукцыйнай. Абора спаленая, але цэгла ў ёй добрая. І вось, жыхары Дзяніскаў пастанавілі адкупіць ад банка абору, разабраць яе і пачаць пабудову школы. Аднак Інспектарат асветы ў Бельску не даў на гэта згоды. Пабудова новай школы ў Дзянісках не планаваная ў бліжэйшай пяцігодцы. А, як вядома, банк толькі ў такім выпадку можа заапекавацца пабудовай новай школы, калі жыхары данай вёскі грамадскім чынам унясуць 40% агульнага кошту гэтай пабудовы. У Дзянісках сабрана 30 000 злотых. Але ж гэта вельмі мала на такую пабудову, як мураваная школа. На Беласточчыне, на жаль, шмат такіх пабудоў, якія распачата грамадскім чынам і гадамі не могуць закончыць, бо няма на гэта сродкаў. Так несумненна было б і ў Дзянісках. І таму слушна, што Інспектарат не выказаў згоды на такую канцэпцыю. Але ў Дзянісках людзі ўпартыя. І яны не адыйшлі ад свайго намеру. [illegible] стаяў вялікі драўляны будынак зусім нявыкарыстаны.

Жыхары Дзяніскаў рашылі, што гэты будынак якраз падыдзе ім на пабудову школы. Перабудаваць з такога будынка школу ім зусім пад сілу ўласнымі сродкамі. На гэты раз Інспектарат асветы поўнасцю падтрымаў іхнюю ініцыятыву. Нядаўна жыхары Дзяніскаў закупілі будынак у [illegible], разабралі яго, перавезлі і ўжо паставілі ў Дзянісках. Усё гэта зрабілі супольнымі сіламі, грамадскім чынам. Інспектарат асветы дапаможа ім у забеспячэнні новага школьнага абсталявання. Неўзабаве ў Дзянісках будзе новая, прасторная школа.

* * *

У Дзянісках ёсць каля 40 асоб пазашкольнай моладзі. У апошні час моладзь арганізавала гурток БГКТ, а ў яго рамках гурток мастацкай самадзейнасці. У Дзянісках таленавітая моладзь. Ёсць тут прыгожыя галасы, добрыя гумарысты. Ды і традыцыі культурнай дзейнасці тут немалыя. Некалі Дзяніскаўскі хор займаў першае месца ў ваяводстве на аглядах мастацкай самадзейнасці. Цяпер моладзь хацела б разгарнуць мастацкую самадзейнасць. Але дзе ж гэта зрабіць, калі няма святліцы. Хатка, дзе змяшчаецца школа, нават вечарамі занята. Амбітныя настаўнікі арганізавалі вечаровую школу для пазашкольнай моладзі. Так што нават рэпетыцый няма дзе праводзіць.

Гэтая сітуацыя зусім зменіцца, калі школа абсталюецца ў новым будынку. Моладзь ізноў атрымае сваю святліцу, у якой разгорне культурную дзейнасць.

В. Баршчэўскі

— Для вас, мадэмуазэль Моніка, знайду яго і пад зямлёю!

І гэты слесар, і ўсе на электрастанцыі былі ўпэўнены, што Моніка — нарачоная Франсуа, чаго ні ён, ні дзяўчына не запярэчвалі.

— Што здарылася, Моніка? — устрывожана спытаў Франсуа.

Моніка расказала пра сваю сённяшнюю сустрэчу з Гольдрынгам і слова ў слова пераказала размову з ім.

Франсуа задумаўся.

— Відавочна, гэта правакацыя, — ціха кінуў ён, — і не зусім удачная. Па сваёй маладосці гэты барон, мабыць, яшчэ не навучыўся трымаць язык за зубамі, але з усяго відаць, што будзе ён адыгрываць у штабе значную ролю. Інакш яму не рыхтавалі б загадзя кватэру. Вось, Моніка, давядзецца табе завесці з ім знаёмства.

Калі Генрых выводзіў з рэстарана зусім ап'янелага Лютца, Моніка ўжо вярнулася і, лежачы ў ложку, думала пра толькі што атрыманае непрыемнае заданне.

(Працяг за тыдзень)

На палях

Напэўна нідзе няма толькі вялікіх і малых каменняў, колькі на палях Дуброўшчыны. Іх многа ляжыць на межах, у крушнях на палетках, пры дарогах. Імі гаспадары робяць агарожы паш, а нават загароджваецца сусед ад суседа.

І хоць зямля там не вельмі ўраджайная, аднак сяляне дзякуючы выкарыстоўванню мінеральных угнаенняў, з кожным годам павышаюць ураджайнасць сваіх палёў, уводзяць на іх новыя культуры. Гэтаму вельмі добра спрыяе кантрактацыя сельскай прадукцыі.

КАНТРАКТАЦЫЯ

Кантрактацыя прыносіць гаспадарам вялікія даходы, тым больш, што паасобныя вёскі спецыялізуюцца ў вырошчванні паасобных культур. Вось, напрыклад, сяляне вёсак: Медзянова, Старой Каменнай і Няроснай найбольш займаюцца вырошчваннем закантрактаванай грэчкі.

Гаспадары Ольшы і Багнаў найбольш настаўляюцца на вырошчванне ільну. Яго многа таксама кантрактуюць. Зыгмунт Скок у мінулым годзе меў закантрактаванага 1,5 га ільну. За прададзены лён купіў ён матацыкл «Яву». Сёлета закантрактаваў ён 2 га ільну.

Вёска Ячна і Вострава многа садзяць тытуню. У Ячне найлепшым спецыялістам ад тытуню з'яўляецца Валеры Радзівон. Ён з 15 араў атрымоўвае заўсёды 8—10 цэнтнераў тытуню. У Вострава таксама гаспадары заўсёды збіраюць вялікія ўраджаі тытуню. Многія маюць з яго даходу да дзесяці тысяч злотых і больш. А Язэп Карпач у мінулым годзе атрымаў за тытунь амаль 16 тысяч злотых.

Юрздыка і Кіраеўшчына славяцца з вырошчвання ячменю. Для прыкладу возьмем Чэслава Шыкевіча з Кіраеўшчыны. Гэты гаспадар закантрактаваў у мінулым годзе 0,5 га ячменю і атрымаў з яго 16 цэнтнераў. Нядаўна закантрактаваў ён 1 га і забавязаўся атрымаць з яго 40 цэнтнераў ячменю. А гэта ўжо нязвыклы рэ-

ДОБРЫ ПАЧЫН

У нашых вёсках даволі на нізкім ўзроўню гігіена штодзённага жыцця сялян. Заехаўшы ў вёску, вельмі часта можна ўбачыць паваленыя платы, альбо зусім незагароджаны забудаванні, на панадворках няма спецыяльных сметнікаў. У многіх гаспадароў няма ўборных, і таму стары і малы бяжыць за хлеў альбо за гумно. Хлявы рэдка дзе беляцца на вёсцы, у многіх хатах таксама брудна і неправетрана. Яшчэ да гэтага часу можна сустрэцца са знахарамі - «чарадзеямі», якія не лечаць людзей, а толькі калечаць.

Каб узмацніць апеку над здароўем жыхароў вёсак і ўзняць на вышэйшы ўзровень гігіену і культуру штодзённага жыцця сялян, з гэтай мэтай у Саколцы нядаўна арганізаваўся Павятовы камітэт гігіенізацыі вёскі, які супрацоўнічае з Дзяржаўным інстытутам медыцыны і гігіенізацыі вёсак у Любліне. Гэта першы такога роду камітэт у Беластоцкім ваяводстве. Узначальвае яго лекар Антоні Доха.

Падобныя камітэты ўжо арганізаваліся ў грамадах Гурка, Кузніца, Карыцін, Шудзялава, Янаўшчына, Бомбля, Янаў і Сідра.

Вялікую дапамогу ў гэтай высакароднай справе могуць адыграць грамадскія рады нарадовыя. Яны маюць магчымасць са свайго бюджэту прызначаць пэўныя сумы на патрэбы гігіенізацыі паасобных вёсак. У некаторых вёсках праца ў кірунку гігіенізацыі штодзённага жыцця сялян будзе значна аблегчана. У Старой Разадранцы будуецца пункт аховы здароўя. У Бамблі ўжо закончваецца будова лазні. Яшчэ ў гэтым годзе будзе распачата будова лазні ў вёсцы Доўгі Луг.

Многа гаворыцца ў Павятовым камітэце гігіенізацыі вёсак у Саколцы аб пераўтварэнні, пакуль што, некалькі вёсак у «прыкладныя» вёскі. Гэта значыць, што такая вёска будзе мець планава, згодна з указаннямі архітэктара размешчаныя будынкі, прыгожую вуліцу з тратуарам, выгодную школу, пункт аховы здароўя, лазню, чысціню ў хатах і парадак ва ўсіх будынках. Да такіх «прыкладных» вёсак між іншымі плануецца Сакалда.

Трэба падкрэсліць гэты карысны пачын павятовага аддзела аховы здароўя ў Саколцы, які пры дапамозе павятовых улад узяўся за вельмі каштоўную справу. (мх)

НА АКТУАЛЬНУЮ ТЭМУ

ХТО—КОЛЬКІ

За тры гады акцыі збору на фонд школ Тысячагоддзя мы, у Беластоцкім ваяводстве, сабралі 96.197 тыс. зл. З грамадскіх складак — 67.153 тыс. зл. і фундатары (войска, прадпрыемствы і ўстановы) — 18.044 тыс. зл.

За гэтыя грошы выбудавалі мы ўжо на Беласточчыне 11 школ. Усе пачатковыя.

У будове маем зараз новых 17 школ Тысячагоддзя.

Запланавана ў нас на Беласточчыне выбудаваць 41 школу Тысячагоддзя. Але панадпланавасць усюды пажадана. Таксама і тут. Толькі вітаць, калі выбудуем не 41, а 70 ці 80 школ Тысячагоддзя. 70 школ пры добрай ахвоце зусім рэальная лічба.

Апрача школ за грамадскія сродкі, будуюцца (як мы ўжо раней пісалі) школы за дзяржаўныя грошы. Але трэба выразна сказаць, што тыя **мясцовасці, якія выконваюць і перавыконваюць планы ў зборы на школы Тысячагоддзя, маюць першынства на будову школы ў сябе (калі яна там патрэбная) і за дзяржаўныя грошы.** Гэта варта запомніць многім вёскам.

*

Толькі што атрымалі мы бюлетэнь выканаўства збору на фонд школ за тры месяцы гэтага года. Даволі аптымістычныя лічбы, асабліва за трэці месяц. І асабліва прыемна, што ў сакавіку моцна падцягнуліся нашыя паветы з беларускім насельніцтвам. Увогуле за трэці месяц няма ніводнага павета, які б не выканаў свайго месячнага плана. Усе перавыканалі яго.

Вынікі збору ад сялян прадстаўляюцца таксама лепш. Выглядае так, што гаспадары ў гэтым годзе лепш разумеюць патрэбу існавання грамадскага фонду на школы Тысячагоддзя. І тут усе паветы перавыканалі свае месячныя планы. Але гадавыя планы ў некаторых паветах маюцца не найлепш. Бельскі — 19,7% гадавога плана (а трэба звыш 25%), Сямяціцкі — 22,4% гадовага плана. вл.

На IV Пленуме ГП БГКТ

— Нашая школа, — гаварыў на пленуме дырэктар Беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя ў Бельску Яраслаў Кастыцэвіч, — заўсёды адчувае апеку і дапамогу Таварыства. І таму на абсальвентаў ліцэя, як на адданых актывістаў, Таварыства ў сваёй дзейнасці можа заўсёды разлічваць.

*

— Абслугоўваючы гурткі БГКТ, часта сустракаючыся з сялянамі, я пераканаўся, — сказаў старшыня Гайнаўскага аддзела БГКТ Васіль Дзун, — што адносіны нашага насельніцтва да дзейнасці БГКТ поўнасцю выкрысталізаваліся. Дзейнасць БГКТ у штодзённым жыцці насельніцтва сталася патрэбная і неабходная. Таму і заданні перад кожным гуртком БГКТ значна пашырыліся. Толькі мастацкая самадзейнасць ужо не задавальняе насельніцтва. І таму гурткі штораз больш павінны ўключацца ў гаспадарчую дзейнасць свайго асяроддзя.

*

— Нашыя ўлады, — бедаваў на пленуме старшыня Беластоцкага аддзела БГКТ Янка Палоцкі, — зусім не цікавяцца намі. Ніхто да нас не прыходзіць, ніхто з намі не супрацоўнічае, ды і фінансава не хоча дапамагчы. Рэпліка на выказванні Палоцкага была вельмі жывая. — Не чакаць жа нам, каб улады да нас прыходзілі. Актывісты Таварыства самі павінны навязваць супрацоўніцтва з мясцовымі ўладамі і другімі арганізацыямі. Больш ініцыятыўнасці, сябры, у працы!

фота: **Г. Рагазінскі**

Дзве сястры ў бядзе

Гэта будуць дзве падобныя справы. Абедзве адносяцца да вясковых святліц.

Адна з гэтых святліц стаіць у Храбалах (Бельскі павет), другая — у Літвінавічах (Сямяціцкі павет). Абедзве пабудаваны грамадскім чынам. У абедзве ўложана многа працы і сэрца. Абедзве нясуць надзею, што будуць служыць для культурных патрэб, кожная сваёй вёсцы. І абедзве пакуль не апраўдваюць сябе, як культурныя цэнтры на вёсцы.

Чаму?

СВЯТЛІЦА Ў ХРАБАЛАХ

Не закончана, бо храбалоўцам не хапіла больш матэрыяльных сродкаў (сіла ёсць).

Звярталіся да павятовых улад за дапамогай. Абяцалі ім, але яшчэ не далі. Храбалоўцы хочуць 20 тысяч злотых на выканчэнне і абсталяванне. «Наша вёска не залягае ў ніякіх абавязках перад дзяржавай. І самі мы большую частку сродкаў улажылі ў гэтую святліцу», — кажуць яны.

Звярталіся і мы ад рэдакцыі ў справе храбалоўскай святліцы ў Рэферат культуры ў Бельску. І хочам прасіць храбалоўцаў: яшчэ крыху цярплівасці.

А Ў ЛІТВІНАВІЧАХ?

Тут святліца пад дахам. І з вонкавага боку нават някепска выглядае. Толькі нутро... Праўду кажучы, яна ўвогуле без нутра, калі не лічыць чатырох голых сцен. Ні печкі, ні стала, ні кала.

А святліца ў Літвінавічах не толькі для сваёй вёскі можа служыць. У суседніх вёсках, нават у самых Клюковічах (сядзіба ГРН), няма святліцы. І з гэтых вёсак моладзь заходзіць да Літвінавіч. У Літвінавічах існуе таксама нядрэнны мастацкі гурток.

Добрая навіна для Літвінавіч ад старшыні ГРН у Клюковічах, які сказаў, што магчлівасць дапамогі для літвінавіцкай святліцы ад ГРН будзе разгледжана ў бліжэйшы час і (цытую) «пастараемся выкамбінаваць ім пару сотняў». Хоць на печ.

Арыентуюся таксама, што і ГС у Нурцы мог бы выгаспадараваць пэўную суму на патрэбы святліцы. ГС-ы ж маюць абавязак дбаць пра культурна - асветную працу на вёсках, і больш, маюць на гэта грошы. Была б толькі добрая воля.

Справу накіроўваем таксама і ў Інспектарат асветы ў Сямяцічах, прыпамінаючы, што святліца ў Літвінавічах не мае крэслаў, сталоў.

І гэта, пакуль, усё аб дзвюх сёстрах у бядзе. Напішам, як яны з бяды вылезлі.

Вера Леўчук

КАЛІ ЕСЦЬ ДАПАМОГА...

На Сакольшчыне існуе 246 вёсак. Гурткоў Саюза сялянскай моладзі зарэгістравана ў павятовым праўленні ССМ 82. Гэта зусім нямнога. Ды і з гэтых гурткоў ёсць шмат такіх, якія не праяўляюць ніякай дзейнасці. Да такіх, між іншым, належаць гурткі ССМ у Талькоўшчыне, Новадзелі, Старой Разадранцы і другія. У чым прычыны? Чаму ў гэтых вёсках згуртаваная моладзь не цікавіцца культурным жыццём, спортам, кніжкаю, арганізаваннем розных цікавых конкурсаў з сельскагаспадарчай галіны? Няўжо моладзь гэтых вёсак горшая ад моладзі, скажам, у Сухінічах, Красняках, Старой Камянцы і г. д. Напэўна не. Справа ў тым, што няма каму да гэтага моладзі заахвоціць, няма каму дапамагчы. Павятовае праўленне ССМ замала аператыўнае. Ды трэба сказаць, што гэта не пад сілу двум штатным працаўнікам з павятовага праўлення дапамагчы ўсім гурткам ССМ ды яшчэ арганізаваць новыя.

Найбольшую дапамогу гурткам ССМ могуць аказаць і аказваюць грамадскія камітэты Польскай аб'яднанай рабочай партыі. Як прыкладам могуць паслужыць КГ у Бабіках, Янове і Бомблі. Там усе члены КГ цікавяцца справамі моладзі, бываюць на іх сходах, абмяркоўваюць дзейнасць моладзі на пасяджэннях КГ, прыцягваюць настаўнікаў да працы з моладдзю. Вынікам гэтай апекі і дапамогі з'яўляюцца мастацкія і спартыўныя выступленні моладзі: члены ССМ бяруць актыўны ўдзел у школах сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, належаць да сельгасгурткоў, славяцца высокімі ўраджаямі на палях.

(мх)

Райск на пярэдадні змен

У гэтым годзе ў Райску будзе адкрыта вясковая крама. Гэта недзе потым, бо пакуль што толькі пачалася будова. Грамадскім чынам, зразумела. Гаспадары Райска (было такіх 30) звезлі 60 м³ жвіру. Першымі з гэтых 30 былі: **Іван Семянюк, Рыгор Федарук і Дзмітры Федарук.**

Акрамя гэтага, у гэтым годзе і вуліца ў Райску зменіць свой выгляд. На лепшы. (Мы ідзем толькі наперад — хоць паволі).

Як у чыне пры будове крамы, так і пры перабудове вуліцы, сваю актыўную дапамогу **задэкляраваў Райскі гурток ЗМВ з яго 16 членамі.** Гэта вельмі пахвальная ініцыятыва гуртка. Старшынёй камітэта будовы крамы выбраны старшыня гуртка ЗМВ — **Аляксандр Главацкі** — шматгадовы маладзёжны дзеяч. вл.

Дуброўшчыны

...корд на Дуброўшчыне.

Цукровыя буракі садзяць усе гаспадары з вёскі Слаўна. Яны лічацца добрымі спецыялістамі ў гэтай галіне і атрымоўваюць таксама высокія ўраджаі.

З новых культур першы раз уводзіцца соя і дыня ў вёсках Ясяноўка і Грыбова. Амаль усе жанчыны прыступілі там да конкурсу і на гэтыя культуры прызначылі па 5 араў зямлі.

У ГУРТКАХ ВЯСКОВЫХ ГАСПАДЫНЬ

На Дуброўшчыне існуе 43 гурткі вясковых гаспадынь. Некаторыя гурткі вельмі добра працуюць і прычыняюцца да механізацыі сельскай гаспадаркі. Прыкладам можа паслужыць вёска Скібнева, дзе жанчыны прычыніліся да сарганізавання сельскагаспадарчага гуртка і на апошнім сваім сходзе выступілі з ініцыятывай купіць трактар з цэлым камплектам сельскагаспадарчых машын.

У Старой Хадароўцы жанчыны аб'яднаныя ў гуртку вясковых гаспадынь таксама больш прагрэсіўныя ад мужчын. Іх уплыў на сваіх мужоў прычыніўся таксама да сарганізавання сельскагаспадарчага гуртка. У сувязі з тым некаторыя жанчыны мелі непрыемнасці з боку мужоў. Галена Скурская пераконвала мужа аб неабходнасці ў вёсцы сельгасгуртка і так яго згнявала, што ён не гаварыў да сваёй жонкі праз два тыдні.

Гурток вясковых гаспадынь у гэтай вёсцы пастараўся закупіць белых доўгашэрсцістых авечак, арганізаваў конкурс гадоўлі цялят і пастанавіў на сваім сходзе ўдзельнічаць у конкурсе вырошчвання гародніны і таксама ў конкурсе на найпрыгажэйшы агарод. Згодна з пастановай гуртка ў вёсцы будзе арганізаваны дзіцячы сад, кулінарны курс, курс санітарнай адукацыі, курс перапрацоўкі агародніны і фруктаў і будзе сарганізавана сельскагаспадарчая бібліятэка. (мх)

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

Апельсін нам падабаецца. Бананы, лімоны, фігі — усё смачнае, усё мы хвалім, усё ахвотна б з'елі. Але — па шчырасці — гэта толькі дадаткі, тое, што добра з'есці пасля снедання ці абеду. Асноўнай ежай надоўга застануцца нам хлеб, бульба, мяса, малако.

Мы ядзім, каб жыць. Але гэта датычыць не толькі нас — людзей. **Кожная расліна таксама есць — чэрпае з зямлі ваду і мінеральныя солі, а з паветра прысвойвае вуглеводы. Ежа для раслін — гэта, перад усім, азот, фосфар, калій (потас). Мы павінны іх падаваць глебе ў выглядзе ўгнаенняў.**

На Беласточчыне маем 358 тысяч га жыта. Гэта многа. Валавая прадукцыя перавышае 560 тыс. тон, што складае 59,2% агульнай прадукцыі збожжавых. Таму і трэба асаблівую ўвагу звярнуць на гэты гатунак.

У зерні і саломе жыта сабранага з 1 га ёсць у сярэднім 50—60 кг азоту, 30—35 кг фосфару і 55—70 кг калія. Больш менш столькі ж прысвойваюць іншыя збожжавыя, напрыклад, пшаніца. І хоць жыта, маючы моцна развітае карэнне, можа лепш выцягваць з глебы яе сокі, але ўсёроўна без мінеральнага ўгнойвання нельга думаць пра высокія ўраджаі.

Вось вынікі доследаў. Сярэдняя ў краіне для глеб, бедных азотам, бывае на 4 цэнтнеры ніжэйшай ад ураджаяў з угноеных глеб. **30 кг. азоту на гектар павялічвае ўраджай на 5—6 цэнтнераў. Доза ў 40 кг дае далейшае павышэнне.** Падобныя вынікі атрыманы ў даследчым цэнтры ў Шэпятове (вядзе доследы на тэрыторыі паўднёвых павятаў Беласточчыны). **Сярэдняя ўраджаі на працягу 3—х год на палях, не ўгнойваных азотам, былі 15 цэнтнераў з 1 га. А пры застасаванні 150 кг азотавай селітры (салетшаку) — 20 цэнтнераў з 1 га. Высокія ўраджаі, якіх дасягнулі перадавыя дзяржаўныя гаспадаркі ў Рудцы, Каменным дварэ, Кнышыне ці Мар'янове — гэта вынік рацыянальнага ўгнойвання.**

На лёгкіх глебах (такіх у нас найбольш) асноўнае значэнне маюць азотавыя ўгнаенні. Уносім іх пераважна вясною (у горшым выпадку 3/4 дозы, або і цэлую) Стасаванне большай колькасці ўвосень аказалася непатрэбным, часта нават небяспечным у сувязі з замаразкамі.

Калі пачынаецца вегетацыя, жыта падкармліваем вапнавай або натрыевай (садовай) селітрай. Менш падыходзіць азотавая і аманійная селітры. Калі глеба закісленая, нельга стасаваць угнаенняў з кіслай рэакцыяй, напрыклад, сульфату амонія (сярчан амону).

Угнаенняў не маем замнога. Нельга дапускаць да марнатраўства раслінай «ежы». Таму павінны мы стасаваць яе разважліва і разумна. Якую дозу даваць — залежыць ад глебы, надвор'я ў сезоне, месца ў пладазмене, а таксама ўгнойвання расліны, якая раней расла на гэтым жа месцы. Угнаенні патрэбны ў кожнай гаспадарцы. Яны аплачваюцца. Нішто не заменіць нам хлеба. Ні замежныя смакалыкі, ні іншыя, хоць бы найсмачнейшыя, рэчы.

Інж. **М. СУХАЖЭБРСКІ**

РАСЛІННАЯ ЕЖА

КІСЛАРОД НА ВЕНЕРЫ

У атмасферы планеты Венера знойдзен кіслярод. Гэтае адкрыццё зрабіў прафесар Уладзімір Пракоф'еў на Крымскай астрафізічнай абсерваторыі Акадэміі навук СССР. Ён расшыфраваў унікальны спектр небывалай даўжыні — у агульнай складанасці каля чатырох метраў. У гутарцы з карэспандэнтам агенцтва друку Навіны Сяргеем Шантырам прафесар Пракоф'еў расказаў:

— Такое важнае заключэнне заснавана на даследванні двух спектраў. Аднаго, атрыманага на самай блізкай ад Зямлі адлегласці, прыкладна 40 мільёнаў кіламетраў, і другога, зробленага ў той час, калі Венера знаходзілася ў шэсць разоў далей. Старанная апрацоўка і аналіз матэрыялу, даследванне тонкіх падрабязнасцей выпраменьвання прывялі да вываду, што ў атмасферы гэтай планеты ёсць кіслярод. Удалося заўважыць нават слабае пагліванне сонечнага святла кіслародам атмасферы.

У верхніх слаях атмасферы Венеры знойдзена паўпрацэнта неабходнага для жыцця малекулярнага кіслароду ад яго колькасці ў атмасферы Зямлі. Гэта многа, калі прыняць пад увагу, што даследваліся толькі верхнія слаі атмасферы. Уявім сабе, што Зямля закрыта такім жа шчыльным слоем воблакаў, як і Венера. Пры вышыні воблакаў 10 кіламетраў мы змаглі б знайсці ў верхніх слаях атмасферы толькі чацвёртую частку ўсяго наяўнага кіслароду. Тры чвэрці ж яго знаходзіцца ніжэй дзесяці кіламетраў. Калі воблакі Зямлі былі б размешчаны на вышыні 20 кіламетраў, то кіслароду над імі аказалася б толькі пяць працэнтаў.

Пакуль невядома, на якой вышыні над Венерай размешчана яе воблачнае покрыва. Таму цяжка меркаваць аб колькасці кіслароду ў атмасферы планеты. Можна меркаваць, што яго ў некалькі разоў менш, чым у атмасферы Зямлі. Але сам факт знаходжання кіслароду пасля таго, як былі знойдзены вуглякіслы газ і азот, намнога наблізіць разгадку тайн гэтай планеты, а галоўнае, дазваліе больш упэўнена будаваць гіпотэзы аб існаванні жывых арганізмаў на Венеры.

Мода для дзяцей

НАРОДНАЯ МЕДЫЦЫНА

ЛЕКАВЫЯ РАСЛІНЫ

Capsella bursa pastoris Medlic. — Стрэлкі. Руская назва: постушая сумка, сумочник постуший; беларуская: стрэлкі.

Пустазелле распаўсюджанае ўсюды. Аднагадовая, часам двухгадовая травяністая расліна з прыкараняваю разеткаю пяриста-рассечаных лістоў і простым, часам галінастым сцяблом, на якім лісты сядзяць дробна, цэльныя або выемчата-зубчатыя. Плады — струкі ў форме сардэчка або сумачкі. Белыя дробныя кветкі сабраны ў доўгую гронку. Расліна цвіце з красавіка да верасня паступова ад нізу да верха; так і выспявае.

Расце на палях, у гародах, каля дарог, каля жылля. На добрых глебах дасягае вышыні 60 см, звычайна — 10—40 см. Збіраюць усю траву, зразаючы яе ў час цвіцення.

Напар стрэлкі (40—50 гр. на 1 л. вару) прымаюць пры хваробах печані, жоўчных і ныркавых камянях, пры хваробах нырак і мачавога пузыра і пры розных расстройствах абмену рэчываў. Такі ж напар ужываюць пажылыя жанчыны ў перадклімактэрычны перыяд пры зніясільваючых матачных крывацёках.

Некаторыя лічаць, што сок з памятых і выцісненутых раслін стрэлкі па 40—50 кропель на 1 сталовую лыжку вады ва ўсіх выпадках дзейнічае больш энергічна, чым напар. Такі сок прымаюць таксама пры рэўматызме і паносах. Пры паносах прымаюць не на вадзе, а на чарцы гарэлкі.

Пры каверне ў лёгкіх: на дзве шклянкі вады бяруць 2 сталовыя лыжкі травы стрэлкі, адну сталовую лыжку дубовай кары і паўшклянкі партвейну. Усё гэта варыцца 10 хвілін у закрытым посудзе. Увесь напар выпіваюць на працягу дня.

Стрэлкі

Сухую траву стрэлкі захоўваюць у скрынках, выкладзеных паперай.

17 ГОД ТАМУ

17 год таму назад закончылася вайна з Германіяй. На дакументальным здымку 9 мая 1945 года вялікі мітынг жыхароў Варшавы на Тэатральнай плошчы

Адказы нашага праўніка

ПРЫМУСОВАЕ ЛЯЧЭННЕ АЛКАГОЛІКАЎ

Прывычныя алкаголікі, якія сваімі паводзінамі выклікаюць расклад сямейнага жыцця, дэмаралізуюць дзяцей і моладзь або авантуруюцца — падлягаюць адвыкованаму лячэнню.

Лячэнне можа быць амбулатарыйнае або бальнічнае.

Менш небяспечных п'яніц лечыцца ў супроцьалкагольных парадніях. Калі хто сам лячыцца не хоча, можа быць лечаны пад прымусам. Прымусовае лячэнне загадваюць грамадска - лекарскія камісіі пры Аддзелах здароўя Прэзідыумаў павятовых або грамадскіх рад народовых, да якіх і неабходна ў гэтых справах звяртацца.

Калі хто не падпарадкоўваецца загадам грамадска - лекарскай камісіі (Komisja społeczno-lekarska przy wydziale zdrowia Prez. Pow. (Miejskiej R.N.), то камісія можа выступіць у павятовы суд з прапановай умяшчэння непаслухмянага ў бальніцы. На Беласточчыне аддзел для прывычных алкаголікаў мае бальніца для псіхічна-нервова хворых у Харошчы.

Атрымаўшы гэткую прапанову — павятовы суд на працягу двух тыдняў вызначае пасяджэнне, на якое паклікае прапанаваную на лячэнне асобу. Суд прымае рашэнне, у якім загадвае або ўмяшчэнне ў бальніцы або лячэнне амбулатарыйнае. На рашэнне суда скарга да вышэйшага суда не прыслугоўвае.

Бальнічнае лячэнне трывае да тае пары, пакуль грамадска - лекарская камісія не прызнае алкаголіка вылечаным. Аднак лячэнне не можа трываць больш двух год. Суд можа змяніць рашэнне грамадска-лекарскай камісіі, у якім яна прызнае прымусовае лячэнне за закончанае, і пакінуць алкаголіка на далейшае лячэнне.

Калі алкаголік не хоча дабравольна з'явіцца на пасяджэнне суда або грамадска - лекарскай камісіі, ён можа быць прыведзены міліцыяй.

Адсутнасць на рабоце выкліканая ўмяшчэннем алкаголіка ў бальніцы лічыцца так як адсутнасць па прычыне хваробы. Пасля трох месяцаў прадпрыемства можа без папярэджання развязаць умову працы.

Зарплату, пенсію або засілак у час бальнічнага лячэння выплачваецца жонцы або асобе, якая апякуецца дзецьмі. На рукі іншых асоб могуць быць выплачаны грошы без згоды прабываючага ў бальніцы толькі тады, калі маецца рашэнне суда. Калі лечаны на ўтрыманні нікога не мае, яго належнасці складаюцца на перахаванне кірауніцтва бальніцы.

Трыбуна чытачоў

Гурток БГКТ у Новым Востраве

Яшчэ ў снежні 1961 года ў памяшканні мясцовай школы ў Новым Востраве Сакольскага павета адбыўся сход гуртка БГКТ, на якім абмяркоўвалася праца гуртка. Праведзена таксама выбары новага праўлення гуртка, у склад якога ўвайшлі: старшыня — Міхась Булашэвіч, сакратар — Ніна Шаховіч і скарбнік — Ніна Грыбок. На сходзе апрацавана план працы гуртка на 1962 год. З гэтага дня і датуецца ажыўленне дзейнасці гуртка. Запісаліся новыя члены, і зараз гурток налічвае 31 член. Пад кіраўніцтвам мясцовай настаўніцы Ніны Шаховіч члены яго прыступілі да вывучэння беларускіх п'ес. У пачатку сакавіка 1962 года самадзейнікі выступілі на сцэне ў сваёй вёсцы з п'есай «Мікітаў лапаць». Ігра маладых артыстаў захапляла прысутных, якімі была перапоўнена да апошняга месца зала мясцовай школы. Артысты былі ўзнагароджаны бурнымі апладысментамі. Акрамя таго выконваліся вершы і песні на беларускай, рускай і польскай мовах. Наогул праграма была багатая і пакінула на гледачах незабыўныя ўражанні. Пасля пастаноўкі адбыліся танцы.

Аднак на гэтым гурток не затрымаўся і далей развучвае беларускія п'есы. Цяпер на варштаце гуртка п'еса Янкі Купалы «Паўлінка», з якой гуртkоўцы рыхтуюцца выступіць у маі, а таксама прыступіць да агляду ў сувязі з Турнірам аматарскіх гурткоў на кубак «Нівы».

Гэтак гурток БГКТ выконвае два першыя нумары плана працы, накрэсленага на 1962 год.

У трэцім пункце плана працы гуртка ёсць: сарганізаваць праблемны курс па беларускай літаратуры. І гэты пункт выконваецца даволі паспяхова. Курс карыстаўся вялікай паспяховасцю, на ім апрацоўваліся творы Я. Коласа, Я. Купалы і другіх беларускіх паэтаў і пісьменнікаў. Вяла курс, як і мастацкі самадзейны гурток настаўніца Ніна Шаховіч, якая ўлажыла тут многа сваёй працы, за што належаць шчырыя словы падзякі.

У цёплыя, летнія месяцы гурток БГКТ у Новым Востраве запланаваў за заробленыя грошы ў мастацкім самадзейным гуртку зрабіць экскурсію ў Белавежу. Далей у плане ёсць: Пашырыць падпіску «Нівы», развіваць чытальніцтва кніжак на роднай мове, сарганізаваць курс кройкі і шыцця, з вывучанымі п'есамі наведаць суседнія гурткі БГКТ і навязаць з імі супрацоўніцтва і г.д. Як бачым, план шырокі і зусім рэальны.

Янка Б.

Ахвярнасці больш

Як ведаем, сельгасгурткі ў вёсках прычыняюцца да павышэння ўраджайнасці палёў, лугоў. Супольная праца заўсёды дае лепшыя вынікі, але тады, калі сяляне сапраўды зацікаўленыя ёю, калі паводле новай навуковай структуры дзейнічаюць у апрацоўцы зямлі. Тады, калі прыязджае добры аграном. Сельскагаспадарчы гурток у вёсцы Тафілаўцы існуе ўжо год. Пачаткова паказаў сябе вельмі добра, былі куплены 2 агрэгаты з рухавікамі, а таксама некалькі неабходных сельскагаспадарчых машын. Праўленне гуртка тады неяк дзейнічала, але незадоўга і перастала. Тое, што купілі на пачатку, і ёсць іх маёмасцю. Усё параскідана па сельскіх клунях.

Даўно ходзяць слухі, што гэтаму ўсяму вінавата праўленне гуртка. Запрацаваныя грошы за абмалочванне збожжа некуды ідуць, як гэта кажуць, у бяздонны мяшок, бо нічога за іх не куплена. Некалькі разоў прыязджаў кантралёр з Гайнаўкі. Але чуў такі адказ: — Дзе нам тут толк знайсці, калі самі чуць са скуры не вылазім. Завялікія падаткі, пастаўкі збожжа, мяса наложаныя на нашу вёску.

Тут трэба адзначыць, што Тафілаўцы сапраўды маюць немалыя падаткі, бо і гаспадаркі немалыя, а глеба высакаякасная, класаў 2, 3, 4. Але і з тым можна неяк даць рады. Не такія гаспадаркі даюць рады, і толк ёсць у сельгасгуртках. Тут трэба больш руху, зацікаўлення і ахвярнасці.

Нядаўна адбыліся перавыбары праўлення гуртка ў Тафілаўцах. Праўленне часткова змянілася, але жыццё і палітыка сельгасгуртка нешта не змянілася, усё па-стараму.

Мікалай Панфілюк

І ў Нараўцы ёсць аптэка

Цяжка прыходзілася жыхарам Нараўкі, калі за найменшай лекарскай дробяззю вымушаны яны былі ехаць аж у Гайнаўку, адлеглую ў 20 км ад Нараўкі. Але гэта ўжо засталося толькі ўспамінам... Нядаўна ў Нараўцы адбылося адкрыццё аптэкі. Зараз жыхары могуць купіць патрэбныя ім лякарствы. Усе вельмі ўдзячны, што яны ўрэшце маюць сваю аптэку.

Юрка Скепка
Альхоўка

Руплівыя гаспадары

Прышла вясна, хутка будзе лета, інакш — набліжаецца час спякот і бурных навальніц. І вось сяляне стараляўкоўскай грамады пастанавілі забяспечыць будынкі ўжо цяпер, пакуль яшчэ да спаткання з навальніцамі. У Старым і Новым Ляўкове ўжо заложана ўсюды грамаадводы. У нашыя вёскі прыехалі спецыялісты з Беластоцкай акругі. Сярод іх маем і спецыялістаў — маладых хлопцаў з Бельшчыны, Катоўкі, (Гайнаўскі пав.), а таксама з вёсак Беластоцкага павета. Усе яны прайшлі спецыяльныя ў гэтай галіне курсы. Варта адзначыць, што грамаадводы — гэта недарагая рэч, усяго 50 зл. І трэба, каб сяляне другіх вёсак падумалі над гэтым.

Толькі тады не будзе ў нашых гаспадароў ні страху, ні страт ад маланак, якія нечакана нішчаць цяжка запрацаванае дабро.

Янка Цялушэцкі
Новае Ляўкова

Моладзь у Рыбалах вучыцца

У Рыбалах пры пачатковай школе існуе школа сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Яе сарганізавалі ў 1960 годзе. У мінулым годзе заняткі праводзіў інструктар Аляксандр Кучынскі. Моладзь з Рыбал з гэтай школы вельмі задаволена. Быў урок фізкультуры, на якім моладзь грала ў валейбол, а таксама ў іншыя ігры. Апрача таго моладзь хадзіла ў лес збіраць розныя расліны, якія былі дапаможнікамі у лекцыі. Кожны вучань сеяў кукурузу. У гэтым годзе ёсць другі клас. Выкладае інструктар Яўгенія Шымчук. У гэтым годзе вучні падзелены будуць на чатыры групы. Кожная з груп будзе мець заданне вырошчваць алеістыя культуры, будзе праводзіць доследы з угнаеннем. Апрача таго кожны вучань павінен гадаваць наступныя жывёлы: цыляты, трусы і куры.

Віктар Вішнеўскі
Рыбалы

Скупава не спіць

У Белавежскай пушчы разлягаецца невялікая, але даволі прыгожая вёска Скупава. Раздзяляецца яна на дзве часткі: на Новае і Старое Скупава. Вакол вёсак, як толькі вокам зірнуць, цягнуцца калёніі.

6 год таму назад у Скупаве квітнела грамадска-культурнае жыццё. Моладзь хацела жыць культурна, і пры дапамозе кіраўніка школы сарганізавала мастацкі гурток, які падрыхтаваў шмат песень і камедыю. Пасля некалькіх выступленняў заваяваў сабе папулярнасць.

Але на гэтым і закончылася дзейнасць гуртка. Выехаў са Скупава кіраўнік. Не было каму зацікавіцца далейшай працаю гуртка.

У гэтым годзе моладзь зноў аджыла. Новы кіраўнік, Навіцкі, вельмі спадабаўся.

— Любіць працаваць і ўмее падрыхтаваць, — гавораць жыхары Скупава.

Сарганізавана новы гурток, які падрыхтаваў некалькі беларускіх і рускіх песень, гумараў, вершаў і камедыю Я. Купалы «Прымакі». Мае ён свайго гарманіста. Гурток даў ужо некалькі выступленняў, якія цешыліся папулярнасцю. Цяпер чакае на запрашэнні ў другія вёскі.

Т. М.
Скупава

У нашай вёсцы будзе святло

У нашай вёсцы Навіны няма яшчэ электрычнага святла. Жыхары вёскі асвятляюць свае хаты газавай лямпай. 12.IV.62 г. адбыўся сход, на якім гаварылася аб электрычным святле. Вядома, на гэтую прапанову падпісаліся ўсе жыхары нашай вёскі. На вуліцы будзе гарэць 4 лямпачкі. Электрычнасць асветліць панурыя хаты Навін.

Зіна Ялінік
Навіны

Дубяжын хоча...

Вёска Дубяжын хоча збудаваць у сябе святліцу. Чынам. Нічога, здавалася б, прасцейшага. Аднак, не. Вёска Дубяжын напатыкае на неабходныя цяжкасці: не можа атрымаць плана ў павятовых улад, якія хочуць і радзяць Дубяжыну будаваць вялікі, выгодны будынак на святліцу. А Дубяжынцы не могуць на гэта адважыцца — не чуюцца на сілах. І слушна. Пачаць — не штука.

Справядлівасць трэба аддаць аднак і ўладам, якія прапануюць вёскам не звычайныя хаты - святліцы з адной залай на ўвесь дом, а т. зв. **вясковыя дамы культуры** — спецыяльна запланаваныя для шырокай культурна - асветнай дзейнасці на вёсках (чытальня, памяшканне на бібліятэку, кіно-зала). Што ж рабіць? А трэба нешта рабіць. Дубяжынцы хочуць мець святліцу, бо ім патрэбна, хочуць яе будаваць грамадскім чынам — трэба толькі падтрымаць, а мо' і крыху дапамагчы, і ў Дубяжыне фактычна вырасце сучасны, прыгожы вясковы дом культуры.

вл.

Наш пісьманосец

Станіслаў Цялешка — наш пісьманосец — працуе ў нашай грамадзе ўжо 12 год. Ён вельмі сумленны і добры працаўнік. Няма для яго дрэннага надвор'я, няма дрэннай дарогі, штодзень зімою і летам прыносіць часопісы, газеты, лісты.

Я, як і ўсе яго сталыя падпісчыкі, хочам за пасрэдніцтвам «Нівы» падзякаваць нашаму пісьманосцу за яго цяжкую, але карысную працу.

Мікалай
Лупянка Старая

Праграма ад 7—13.V.1962 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Dobry wojak Szwejk" (czeski), 8—9.05. „Wieczór trzech Króli" (radz.), 10—11.05. „Cyrano de Bergerac" (franc.), 12—13.05.

Кляшчэлі
„Uilca ubogich kochanków" (włoski), 8—10.05. „Dziś w nocy umrze miasto" (polski), 11—13.05.

Навасады
„Liga dżentelmenów" (angl.), 12—13.05.

Нараў
„Aktorka księcia pana" (radziecki), 9—13.05.

Нараўка
„Droga na Zachód" (polski), 9—13.05.

Чаромуха
„Statek z dynamitem" (rumuński), 8—10.05. „Salwa o świcie" (radz.), 11—13.05.

Чыжы
„Przeciwko Bogom" (polski), 9—13.05.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Perła" (meksykański), 9—13.05.

Бранск
„100 kilometrów" (włoski), 8—10.05. „Zmartwychwstanie" (radziecki), 11—13.05.

Гродзіск
„Odwiedziny prezydenta" (polski)" 12—13.05.

Орля
„Chleb i róże" (radz.), 9—13.05.

Райск
„O moim przyjacielu" (radz.), 9—13.05.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Cyrano de Bergerac" (franc.), 8—9.05. „Szkice węglem" (polski), 10—11.05. „Białe noce" (włoski), 12—13.05.

Міхалова
„Białe noce" (włoski), 8—9.05. „Moralność pani Dulskiej" (czeski), 10—11.05. „Królowa balu" (radz.), 12—13.05.

Супрасль
„W krainie białej czapli" (węgierski), 8—10.05. „Dwa piętra szczęścia" (węgierski), 11—13.05.

Чорна Весь
„Wakacje z gangsterem" (włoski), 8—10.05. „Wujaszek z Ameryki" (NRF), 11—13.05.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Wzgórze 905" (jugosł.), 8—10.05. „Wyrok" (polski), 11—13.05.

Мілейчыцы
„Husarzy" (franc.), 8—9.05. „Zbrodnia i kara" (franc.), 10—11.05. „Dobry wojak Szwejk" (czeski), 12—13.05.

Нурэц
„W środku nocy" (USA), 8—10.05. „Dotknięcie nocy" (polski), 11—13.05.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Księżna Geralsztaien" (węgierski), 8—9.05. „Przygoda na Mariensztacie" (polski), 10—11.05. „Huzarzy" (franc.), 12—13.05.

Сухаволя
„Dobry wojak Szwejk" (czeski), 8—9.05. „Wieczór trzech Króli" (radz.), 10—11.05. „Księżna Geralsztaien" (węgierski), 12—13.05.

Шудзялава
„Bunt kapitana" (czeski), 9—13.05.

Янаў
„Huzarzy" (franc.), 8—9.05. „Zbrodnia i kara" (franc.), 10—11.05. „Dobry wojak Szwejk" (czeski), 12—13.05.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„15.10 do Yumy" (USA), 12—13.05.

Новы Двор
„Mein Kampf" (szwedzki), 12—13.05.

Ружаны Сток
„Normandia-Niemen" (radz.-franc.), 12—13.05.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14 40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-1[illegible] NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO I-6-100024.
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.
Nakład 5000 Błtk F-2

КУР'ЁЗЫ

СУСВЕТНЫ РЭКОРД КАЛЕПТВА

Гэты своеасаблівы рэкорд належыць амерыканскаму іграку - прафесіяналу ў хакей з шайбай Эдзі Шое. За 13 год спартыўнай дзейнасці яму 14 разоў ламалі нос, 5 разоў — скіміцу, на яго целе — 987 рубцоў. У гэтага «рэкардсмена» выбіты ўсе зубы.

ТЭЛЕФОННЫ МАРАФОН

Студэнты універсітэта ў Таронта выйшлі пераможцамі ў тэлефонным марафоне. Па ўмовах спаборніцтва кожны ўдзельнік павінен няспынна гаварыць па тэлефоне не менш адной гадзіны, пакуль яго зменіць другі. Каманда універсітэта здолела пратрымацца на працягу сямі сутак.

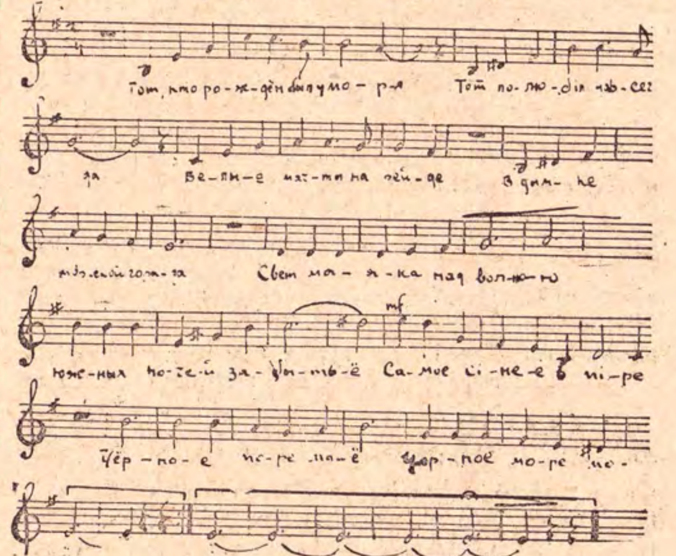
ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ ЧЫТАЧОЎ

Паважаная Рэдакцыя! Прашу, калі ласка, змясціць у «Ніве» песню «Чорнае мора маё», якую я чула па радыё і якая мне вельмі спадабалася.

Твая сталая чытачка Яніна Звярынская
Слабада, Сакольскі павет.

Чорнае мора маё

(З кінафільма «Матрос з «Каметы»)
Словы М. Матусоўскага. Музыка О. Фельцман

Тот, кто рожден был у моря,
Тот полюбил навсегда,
Белые мачты на рейде,
В дымке морской города

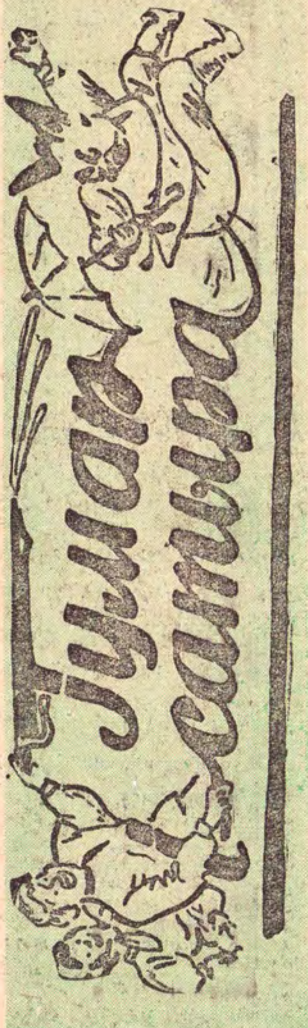
Свет маяка над волною,
Южных ночей забытье,
Самое синее в мире
Черное море мое.

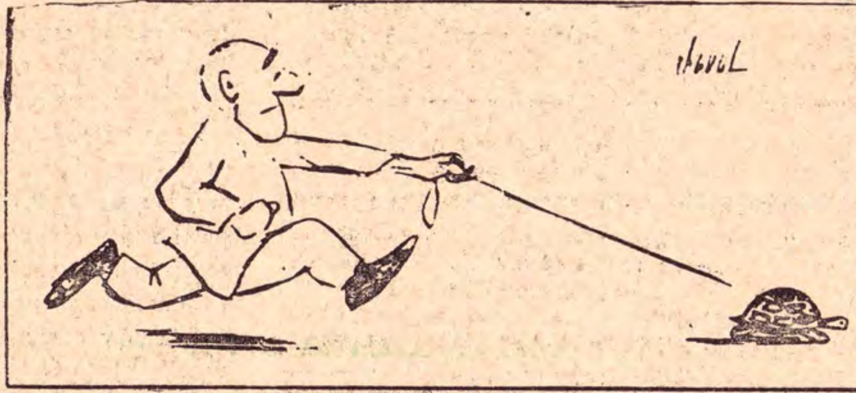
Море в далекие годы
Пело мне песни, как мать,
Море меня научило
Грозные бури встречать.

Дорог мне кубрик матросский.
Скромное наше жилье,
Самое синее в мире
Черное море мое.

Стонет волна штормовая,
В дальние дали маня,
Так не ревнуй, дорогая,
К Черному морю меня.

Пусть нелегка эта доля,
Мне не прожить без нее
Самое синее в мире
Черное море мое.

Без слоў

У КРАМЕ

— Звярніце ўвагу на гэту ручку, — паказвае прадаўшчык і пачынае яе хваліць на ўсе лады. — Яе можна кідаць у агонь, у ваду, можна ёю забіваць цвікі...

— А скажыце, калі ласка, — спыняе прадаўшчыка адзін з пакупнікаў, — ці ёю можна пісаць?

Прыслаў Янка Філіпюк

САМАХВАЛЫ

Сабраліся аднойчы два самахвалы. Адзін кажа:

— У мяне быў конь, што па сто вёрст у гадзіну рабіў.

Другі кажа:

— А ў мяне быў конь, што яму за ўсю штодзённую ежу служыў толькі адзін колас.

— О, гэта дык ужо няпраўда, — сказаў першы.

— Вось, які ты, — адказаў другі. — Я табе павырыў пра сто конскіх вёрст у гадзіну, а ты мне пра аднаго коласа не верыш?

Прыслаў Уладзімір Барташэвіч

ДАГАДЛІВЫ ГУЛЬТАЙ

Маці ўгаварвала свайго сына, каб заўсёды рана ўставаў, бо хто рана ўстае, той шчаслівы. Аднойчы раніцай, калі сын смачна спаў, маці стала перад ім і пачала гаварыць:

— Ах, сынку, устань і пабач, як прыгожа ўзыходзіць сонца. Устань і будзеш шчаслівы. Сын твайго дзядзькі ўставаў рана дык знайшоў грошы.

— Знайшоў, бо хто раней яго ўстаў, то згубіў іх, — сказаў гультай і зноў заснуў.

Прыслала Валя Аляксеюк

У САМАЛЁЦЕ

Ляцяць самалётам два «філосафы». Пралятаюць над вёскай, адзін кажа: «Каб тут кінуў 100 тон пшаніцы, вось былі б сяляне задаволены». Пралятаюць над горадам, другі кажа: «Каб тут кінуў 100 скрынак гарэлкі, вось былі б рабочыя задаволены». А пілот абярнуўся ды кажа: «Каб я вас абоіх выкінуў, то былі б усе задаволены».

Прыслаў
Мікалай Вілюк

Малюнак Херлуфа Бідструпа

— Зноў тычку ў раздзявальні пакінуў?

...ЛУШНАЯ ЗАЎВАГА

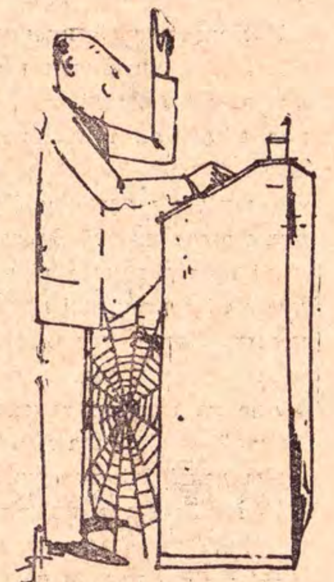
Да старшыні ГС бухгалтар прынёс акты на спісанне каўбасы, цукру, масла і селядцоў. У гэты момант у кабінет заглянуў вартаўнік.

— Не дзьмухайце дужа на пячатку, — не ўстрымаўся ён, калі старшыня намерваўся завярыць дакумент.

— Чаму?

— Гарэлкай пахнуць будзе.

Прыслаў
Сяргей Малашкевіч

Аратар.

Як самому зрабіць табурэтку, або стаць шаўцом, можна па кніжцы. Толькі паэтам няма практычнага дапаможніка. А моладзь у нас паэзіяй шмат цікавіцца. Падрастаючыя грамадзяне індывідуальным спосабам вяжуць рыфмы, як бабулі панчохі: памалу, церпяліва і са ўздыхам.

Вершы — справа карысная. Напрыклад, у каханні вершык памагае, бы парашок ад галаўнога болю. Калі вы ахвяруеце любімай дзяўчыне рыфмы аб месяцы, салаўі, раненым сэрцы, яна ўпадзе перад вамі, бы кошка на сонцапёку.

Зразумела, пачынаючаму паэту лягчэй зрабіць табурэтку, чым улажыць верш, як гэта робіць, напрыклад, Віктар Швед. Ён нават лаецца рыфмамі.

Быў я сведкам, як Швед купляў на рынку курыцу. Падышоў ён да сумнай курынай гандляркі, узважыў у руках курыцу, раздзьмухаў, дзе трэба, пух і сказаў:

Што сумуеш, грамадзяначка, смуцішся?
Уступіш крышку — курачка ўлятучыцца.

Калі паэт аддаляўся з курыцай, я думаў аб усемагутнай сіле паэзіі.

Галоўнае для пачынаючых паэтаў — развіццё фантазіі і назіральнасці. Напрыклад, выходзіце вы на світанні і бачыце, як трактарыст запускае трактар. Хутчэй хапайце карандаш і шпарце:

Ці свет, ці світае,
Ці на зоры займае?

ПАЭТАМ

А мой міленькі,
Крапатлівенькі,
Трактара сядлае.

Тут вам усё, што трэба. І традыцыі, і с... насць, і мастацкі вобраз. Калі замест трактарыста ўбачыце дзяўчыну, якая ідзе па ваду, тады пішыце так:

Усе людзі яшчэ спалі.
Зазвінела сонца рана,
Зазвінелі усе далі,
Як па ваду йшла Тацяна.

Поспех абяспечаны. Дзяўчына не ўяўляла, што ідучы па ваду, выклікала на вас такое ўражанне, ад якога сонца ўстала і далі зазвінелі.

Калі ў хаце не хапае месца для напісаных вершаў, пачынайце высылаць іх у рэдакцыю. Калі вершы не друкуюцца — не сумуйце. Пасылайце далей. Не толькі талент прабівае дарогу да славы — нахабства таксама. Хай потым крытыкі разбіраюцца, дзе канчаецца талент і пачынаецца нахабства.

Бамбардуючы рэдакцыю вершамі, не забывайце аб небяспецы. Выведзены з цярплівасці рэдактар можа застрэліць вас, бы Дантэс Пушкіна. Ён вас не пашкадуе. Ён ведае, што месца загінуўшага зоймуць дзесяткі новых паэтаў, і паток вершаў не спыніцца.

Для пачынаючых паэтаў вельмі карысна заключыць дагавор з пісьманосцам, тады высланыя ў рэдакцыю вершы не будуць вяртацца да аўтара.

Дзядзька Лявон